

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

До захисту допустити:

Зав. кафедри

“ ___ ” _____ 2021 р.

**«Формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів в
умовах Інтернет-проектів»**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
другого (магістерського)
рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Середня освіта»

Телиці Антоніни Андріївни

Науковий керівник:

Бодик Остап Петрович

Доцент кафедри англійської філології,

доктор філософії, доцент

Рецензент:

Радзівська Ольга Валеріївна канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський

державний педагогічний університет»

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

« ___ » _____ 20__ р.

Маріуполь — 2021

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Шифр та назва спеціальності: 014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Мова і література
(англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____,
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис) _____
(ПІБ завідувача кафедри)
«__» _____ 20__ р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Тема роботи: «Формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів в умовах Інтернет-проектів»
керівник роботи: Бодик Остап Петрович, доцент кафедри англійської філології, доктор філософії, доцент
затверджені наказом Маріупольського державного університету від «__» _____ 20__ р. № _____
2. Строк подання здобувачем роботи: 23.11.2021
3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)
Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної соціокультурної компетенції. **Предмет дослідження** – методологічні основи формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів в умовах Інтернет-проектів. .
Мета роботи – визначити й обґрунтувати методологічні основи формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів за допомогою Інтернет-проектів, а також проаналізувати ефективність сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції під час вивчення іноземної мови.
4. Зміст роботи:
Розділ 1. Теоретичні аспекти формування соціокультурної компетентності учнів.
Розділ 2. Методика формування соціокультурної компетенції студентів в умовах Інтернет-проектів.
Розділ 3. Практика формування соціокультурної компетентності учнів на уроках англійської мови.
4. Консультанти розділів роботи

	Прізвище, ініціали та	Підпис, дата
--	-----------------------	--------------

Розділ	посада консультанта	завданн я видав	Завдання прийняв
1	Бодик О.П., доцент		
2	Бодик О.П., доцент		
3	Бодик О.П., доцент		

Дата видачі завдання 15 березня 2021р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			

Здобувач

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи _____

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ.....	10
1.1 Визначення базових понять дослідження.....	10
1.2. Психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови.....	25
1.3. Модель формування соціокультурної компетенції учнів у процесі іншомовної освіти: принципи відбору та систематизації змісту	34
Висновки до розділу 1.....	47
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНТЕРНЕТ- ПРОЄКТІВ.....	48
2.1 Етапи формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів	48
2.2 Роль сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції.....	59
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	68
3.1 Аналіз існуючих Інтернет – проектів, які можуть бути використані для формування соціокультурної компетенції	68
3.2 Особливості формування соціокультурної компетентності учнів в умовах Інтернет- проектів.....	81
Висновки до розділу 3.....	89
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	93

ВСТУП

Нові підходи до освітнього процесу в нашій країні, підвищення статусу гуманітарних знань у будь-якій сфері політичного та суспільного життя потребують розвитку у майбутніх фахівців загальнолюдських орієнтирів, а також уміння спілкуватися на міжкультурному рівні. Сьогодні виникає особлива потреба в самоідентифікації та самоусвідомленні цілого, що, з одного боку, забезпечує культурну передачу від покоління до покоління та виховує індивідів, здатних до міжкультурного діалогу та відкритої міжкультурної комунікації. всередині та за межами країни, з іншого боку. У педагогіці все частіше вживаються терміни «соціокультурне виховання», «соціокультурне спілкування» та «соціокультурне виховання». Йдеться про вміння жити в соціокультурному суспільстві, тому це в основному соціокультурна освіта, яка має на меті пізнання себе через пізнання інших людей, вивчення інших культур, культурних відмінностей і культурної єдності, толерантності до культурних відмінностей у світі.

Сьогодні ніхто не заперечує той факт, що основною метою навчання гуманітарних дисциплін на сучасному етапі є розвиток особистості в нерозривному зв'язку з навчанням національної культури, підтримці бажання брати участь у міжкультурній комунікації, тобто розвиток комунікативної компетентності, які готує до справжнього міжкультурного спілкування. Проте навіть гарне знання іноземних мов все одно не гарантує успішну міжкультурну взаємодію та взаєморозуміння, у процесі якого часто виникає неповне розуміння, етнічні стереотипи, забобони, недооцінка чи переоцінка подібності вітчизняної та іноземної культур. Тому розвиток соціокультурної компетентності стає важливим засобом виховання та соціалізації особистості. Толерантність до носіїв іншої культури та позитивне ставлення до них сприяють проявам відкритості, поваги та розуміння міжнаціональних та міжособистісних відмінностей і, відповідно, прийняттю партнера таким, яким він є. Таке ставлення дозволяє стверджувати, що в соціокультурному

підході пріоритетним є соціально-педагогічна орієнтація на навчання в глобальному дусі та в контексті міжкультурного діалогу.

Без оволодіння соціокультурними знаннями неможливо сформувати комунікативну компетентність, оскільки соціокультурні знання необхідні не лише як засіб спілкування з представниками іноземної культури, а й як засіб збагачення духовного світу особистості на основі здобутих знань щодо інших країн. Соціально - культурні знання включають знання суспільно-культурного життя, знання своєї та іншої культур, знання рідної та іноземної мови, вміння розпізнавати й аналізувати ситуацію, адекватно її оцінювати, знаходити шляхи вирішення проблем та досягнення цілей. Таким чином, іноземні мови виступають засобом міжкультурної комунікації, а предмети гуманітарного профілю, що узагальнюють всю культурну спадщину та культурний досвід нації, мають пріоритет у розвитку самосвідомості студентів як культурно-історичних особистостей.

Інтернет підвищує ефективність освітнього процесу, сприяє підвищенню мотивації учнів, залучають їх до культурних цінностей інших народів, що й служить формуванню соціокультурної компетентності. Найважливішим аспектом використання Інтернету є можливість брати участь у соціокультурних Інтернет-проектах, які сприяють розвитку творчої та дослідницької діяльності студентів, побудові нових соціокультурних знань і, зрештою, формуванню в учнів соціально- культурної компетентності.

Питанню формування соціокультурної компетентності у учнів під час вивчення іноземної мови присвячені роботи П. Бойчук, І. Голуб, О. Бігич, Н. Григорєвої, Є. Верещагіна, О. Московчук, С. Ніколаєвої, Е. Пасова., М. Сафонова.

Принадгдно зазначимо, що питання психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови представлені у роботах Т. Заморської, О. Черногорової.

Над проблемами вивчення ролі Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетентності у своїх працях працювали Сисоєв, Т. Фенг, А. Мозер, С. Роуе.

З огляду на стан дослідженості вищезначеної проблеми та доцільність її розробки, було обрано тему нашого дослідження **«Формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів в умовах Інтернет-проектів»**.

Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної соціокультурної компетенції.

Предмет дослідження – методологічні основи формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів в умовах Інтернет-проектів. .

Мета роботи – визначити й обґрунтувати методологічні основи формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів за допомогою Інтернет-проектів, а також проаналізувати ефективність сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції під час вивчення іноземної мови.

Відповідно до об'єкта, предмета і мети роботи були поставлені такі **завдання**:

- 1) визначити поняття, сутність і структуру соціокультурної компетенції;
- 2) вивчити психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови;
- 3) теоретично обґрунтувати модель формування соціокультурної компетентності учнів у процесі іншомовної освіти;
- 4) проаналізувати роль сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції;
- 5) розкрити сутність етапів формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів;
- 6) проаналізувати Інтернет – проектів, які можуть бути використані для формування соціокультурної компетенції;

7) розробити рекомендації щодо формування соціокультурної компетенції в умовах Інтернет-проектів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети був застосований комплекс методів: вивчення й аналіз методологічних та науково-педагогічних джерел; аналіз, синтез і концептуалізація; класифікація на основі генетичного, функціонального, структурно-функціонального, системного аналізу з метою визначення сутнісних ознак й обґрунтування поняття соціокультурної компетентності.

Наукова новизна одержаних результатів. У дослідженні *обґрунтовано* поняття й визначено сутнісні ознаки соціокультурної компетентності; *виявлено* методологічні основи, що розкривають принципи формування соціокультурної компетентності і *сформульовано* модель формування соціокультурної компетентності учнів у процесі іншомовної освіти; *сформульовано* психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови; *здійснено* аналіз ролі сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції, а також здійснено аналіз існуючих Інтернет – проектів, які можуть бути використані для формування соціокультурної компетенції; сформульовано особливості формування соціокультурної компетентності учнів в умовах Інтернет-проектів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені нами рекомендації щодо формування особливості формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови за допомогою Інтернет-проектів можуть бути використані у процесі практичної діяльності в галузі освіти, у науково-практичній підготовці майбутніх учених-дослідників із питань педагогічних інноваційних освітніх технологій, професійній підготовці педагогів різних спеціальностей, у системі післядипломної освіти, навчання в магістратурі; для розробки навчально-методичних матеріалів із удосконалення процесу професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, а також у процесі

розробки / вдосконалення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта».

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження викладено в публікації: Бодик О.П., Телиця А.А. Модель формування соціокультурної компетенції учнів у процесі іншомовної освіти: принципи відбору та систематизації змісту. Science foundations of modern science and practice. Abstracts of X International Scientific and Practical Conference. Athens, Greece. 2021. Pp. 360-370. <https://doi.org/10.46299/ISG.2021.II.X>

Структура та обсяг роботи.

Відповідно до поставленої мети й завдань дослідження магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і трьох схем. Загальний обсяг – сторінок.

У **вступі** обґрунтовано актуальність та новизну теми магістерської роботи, сформульовано мету й завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено теоретико-методологічну основу дослідження, подано відомості про апробацію роботи.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти формування соціокультурної компетентності учнів»** розкрито базові поняття дослідження, обґрунтовано модель формування соціокультурної компетентності учнів у процесі іншомовної освіти, проаналізовано психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови.

У другому розділі **«Методика формування соціокультурної компетентності студентів в умовах інтернет - проєктів»** розкрито етапи формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів, визначено роль сучасних Інтернет-проєктів у формуванні соціокультурної компетентності.

У третьому розділі **«Практика формування соціокультурної компетентності учнів на уроках англійської мови»** проведено аналіз існуючих Інтернет – проєктів, які можуть бути використані для формування соціокультурної компетентності, визначено та сформульовано особливості

формування соціокультурної компетентності учнів в умовах Інтернет-проектів.

У загальних висновках узагальнено основні результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

1.1. Визначення базових понять дослідження.

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення набуває соціокультурна компетентність її учасників. Це засвоєння культурних і духовних цінностей свого та інших народів і є інструментом виховання людей, орієнтованих на полікультурне спілкування, усвідомлення взаємозалежності та цілісності світу, необхідності міжкультурної співпраці для вирішення глобальних проблем. Проблемою формування соціокультурної компетентності в процесі вивчення іноземної мови, особливо в процесі навчання усного іншомовного спілкування на різних рівнях загальноосвітніх навчальних закладів, займається багато методистів (роботи П. Бойчук[2], І. Голуб[7], О. Бігич[17], Н. Григорєвої[9], Є. Верещагін[5], О. Московчук[18], С. Ніколаєвої[18], Е. Пасова[27]., М. Сафонова[31]. присвячені питанням інтеграції компонентів культури у процесі навчання іноземної мови). У педагогічних дослідженнях соціокультурної компетентності особлива увага приділяється взаємозв'язку розвитку мови та суспільства, отримання інформації через взаємозв'язок мовлення з соціокультурним) І. Зимня не виділяє соціокультурну компетентність як самостійну, а А. Хуторська вважає її частиною загальнокультурної компетентності[19,с.6].

У сучасних педагогічних дослідженнях соціокультурну компетентність розглядають так:

Соціокультурна компетентність - це здатність особистості здобувати різноманітні культурні (мовні), соціокультурні та міжкультурні знання та використовувати їх для досягнення своїх цілей у іншомовному спілкуванні.

Перший компонент цієї компетентності - знання - включає знання різних рівнів: загальної культури, знання країни та культури мови, що вивчається, та міжкультурних знань. Перші набуваються під час неперервного навчання та самонавчання, другі – на уроках ІМ та курсах країнознавства (наприклад, у

спеціалізованій школі) та міжкультурні – переважно шляхом самоосвіти (читання відповідної літератури) та спостереження, соціокультурної чутливості, а навички аналізу та рефлексії - під час реального спілкування.

До знань можна віднести знання країни та культури мови, що вивчається, та її носіїв (за Фурмановою В.П.[6,с.4]:

- історико-культурний фон (про формування та розвиток етносів і країн, визначні історичні події, географію та клімат тощо);

- соціокультурний фон (про суспільство, владу та управління, права, свободи та обов'язки громадян, економіку та соціальний устрій країни, її науку, культуру, мистецтво, освіту, релігію тощо);

- етнокультурний фон (про національний спосіб життя, духовні цінності, свята, звичаї та традиції, фольклор, менталітет, кухню тощо);

- семіотичний фон (про прийняті в країні символи, піктограми, значки тощо). Отримані знання необхідні насамперед для формування навичок та вміння правильно використовувати їх у спілкуванні з носіями мови, а також адекватно розуміти та правильно інтерпретувати будь-які автентичні тексти, фільми, художні твори тощо.

Знання «безпечних тем» (safetopics) та тем «табу» займає особливе місце в міжкультурній комунікації. Наприклад, у більшості європейських країн не прийнято питати й говорити про багатство, кар'єру, власний бізнес, релігію, хвороби, стосунки з начальством тощо. До «безпечних» тем можна віднести так звані етикетні діалоги, типовими темами яких є погода, компліменти, хобі, свята, спорт, культурні заходи тощо. Соціальна компетентність – це здатність особистості в певних ситуаціях встановлювати комунікаційні стосунки з представниками інших країн (орієнтуватися в цих ситуаціях, керувати ними, вирішувати можливі непорозуміння). Вона базується на знанні певних правил і стандартів спілкування, ритуалів і моделей комунікаційної поведінки, вмінні їх адекватно розуміти та інтерпретувати, в деяких випадках використовувати, а також на готовності та бажанні

спілкуватися з іншими і здатності до емпатії, толерантності та неупередженості. Знання та навички цієї компетенції включають:

- Знання культурних правил і стандартів спілкування та вміння використовувати їх у різних ситуаціях: вітання, прощання, вибачення, запити на інформацію, прохання, скарги, пропозиції, подяки, компліменти тощо. Наприклад, в англomовних компаніях на питання *How are you?* можна дати тільки позитивну відповідь *Fine / Very well / Thank you*, навіть якщо це не зовсім так. Якщо у відповідь говорити про свої проблеми, людину вважатимуть некультурною, яка не знає правил етикету. В англomовних та німецькомовних культурах не прийнято вітати з офіційними святами. Українські традиції веселих святкових привітань і красномовних тостів у цих компаніях сприймуть з подивом. У південній Німеччині та Австрії використовується традиційне привітання *Grüß Gott!*, що не означає, що люди там занадто релігійні.

- Знання ритуалів і стандартизованих моделей поведінки спілкування та вміння їх використовувати. Зазвичай це не загальнокультурні ритуали (вітаються один з одним, зустрічаючи знайомих і прощаючись), а моделі поведінки, характерні для певної культури і які відрізняють її від інших. Так, німці (чоловіки та жінки) вітаючись, тиснуть один одному руку, а в українській культурі так вітаються лише чоловіки. «Поцілунок» і «обійми» в ситуаціях вітання та прощання французи, американці та українці подають зовсім по-різному. Німецька господиня пропонує їжу за столом, як правило, одноразово, тому китайський чи український гість, який не знайомий з цією соціокультурною рисою, ризикує зголодніти. Такі знання та навички часто потрібні, щоб «вижити» в чужій країні. Це, наприклад, можливість виконувати звичні для носія мови «ритуальні» дії під час користування громадським транспортом, відвідування банку, пошти, аптеки, лікаря, супермаркету тощо.

Правила і норми спілкування мають вербальну та невербальну складову, тому їх вербальне виконання чи оволодіння правилами мовленнєвого етикету

можна віднести до соціолінгвістичної компетентності. Методика формування іншомовної соціокультурної компетентності. Велику роль у міжкультурному спілкуванні відіграють паравербальні та невербальні засоби спілкування, які також культурно обумовлені. За оцінками експертів, вони можуть надати від 60 до 90% інформації про предмет, ситуацію спілкування та самих комунікантів та їхні наміри. Паравербальні засоби включають гучність, забарвлення, темп мовлення, паузи тощо. Наприклад, паузи в арабській культурі дуже поширені і мають багато важливих функцій (від поваги, важливості, закінчення розмови до домовленості), в нашій культурі мовчання в більшості випадків означає невпевненість або небажання підтримувати контакт і не є суспільно прийнятним. Невербальні засоби комунікації включають:

- «мову тіла» (кінетика): жести, міміка, зоровий контакт, посмішки;
- «мову простору» (проксеміка): поза, позиція, дистанція в різних видах спілкування: інтимному, особистому, офіційному та публічному (дуже різні в контактній та віддаленій культурах);
- дотики, поцілунки, рукостискання та інші фізичні контакти (гаптика або такесика), частота та інтенсивність яких також дуже різні для представників контактних та далеких культур.

Ці засоби досить небезпечні в іншомовному спілкуванні і можуть викликати багато непорозумінь і навіть конфліктів. Наприклад, японський жест «запрошення» збігається з нашим жестом «до побачення». Німецькі студенти клацають пальцями за столами, погоджуючись з лекцією, що може викликати шок у іноземного викладача, незнайомого з цим явищем. З точки зору американців і західноєвропейців, росіяни та українці похмурі, рідко усміхнені, бо трактують цей факт крізь призму своєї культури, не знаючи, що наша посмішка є проявом симпатії до людини. Ми, у свою чергу, вважаємо американську посмішку штучною, і не усвідомлюємо, що це передусім сигнал «я тебе побачив». Український вчитель може показати свою прихильність до учня, постукуючи його по голові, що абсолютно

неприпустимо в арабській школі, оскільки голова є зоною «табу» для іноземних дотиків. Порушення прийнятної дистанції для різних видів спілкування в різних культурах (Е. Холл виділив чотири зони: інтимну 15'45 см, особисту 40'120 см, офіційну 120'400 см і публічну 400'750 см)[18,с .419] може викликати комунікативний шок.

Виходить, що для успішного іншомовного спілкування, крім знань і навичок з ІМ, учні повинні мати мінімальні знання вітчизняної та іноземної культур, вищезазначені культурні, соціальні та мовні відмінності між ними, вміння використовувати ці знання у спілкуванні, здатність до рефлексії, співпереживання і толерантність. Це означає, що вони повинні мати достатньо розвинену лінгвістичну та соціокультурну компетентність, яка їм потрібна не лише для успішного безпосереднього спілкування з підлітками в інших країнах, а й для розуміння автентичних текстів у непрямій міжкультурній комунікації. Але оскільки в процесі навчання неможливо набути всіх знань про культуру країни та засвоїти всі національно-культурні особливості спілкування з її представниками, дуже важливо розвивати в учнів соціокультурні навички спостережливості та рефлексії (усвідомлення та аналіз) культурних відмінностей, мовлення та дії іноземного партнера у подвійному ракурсі: через власні та чужі «соціокультурні окуляри»[18, с.426]. А це ключ до адекватного самосприйняття та самооцінки. Таким чином, пізнання іншого, «чужого»[там же] стимулює самопізнання. І це потужний виховний потенціал формування ЛСК.

Формування мовної та соціокультурної компетентності в рамках ІКК не відбувається окремо від вивчення іноземної мови, а інтегрується в процес оволодіння всіма мовленнєвими та мовними компетентностями учнів. Проте дотепер рівні розвитку ЛСК не визначені та не описані, не співвіднесені з рівнями сформованості ІКК у учнів початкової, середньої та старшої школи. Програма також не формулює чітких вимог до рівня знань ЛСК на різних рівнях освіти. Проте, виходячи зі змісту та структури ЛСК, описаних вище, можна окреслити деякі вимоги та уточнити їх для різних рівнів освіти.

На законодавчому рівні навчання дітей, у тому числі іноземною мовою, забезпечується кількома законами України, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами. Навчання учнів регулюється Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти та іншими документами. Вони закладають правові та організаційні основи виховання дітей. Окрім питань загальної середньої освіти, важливо проаналізувати документи, які безпосередньо стосуються мовних питань, зокрема іноземної мови, навчання у середній освіті та поза нею. До них належать: «Концепція мовної освіти в Україні», яка визначає рамкові умови мовного навчання дітей, зміст мовної освіти, процес вивчення іноземних мов тощо. Важливим документом для аналізу є Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, котрі забезпечують спільну основу для розробки навчальних планів з мовної підготовки, типових програм, іспитів, підручників у Європі.

Навчальні плани для загальноосвітніх навчальних закладів є загальним змістом освіти, обов'язковим мінімумом, який кожен навчальний заклад зобов'язаний надати учням для забезпечення їх конституційних прав на здобуття загальної середньої освіти. Обов'язковий мінімум, встановлений у програмах, розбиває навчальний матеріал за етапами та роками навчання, забезпечує їх безперервність і подається у вигляді таблиці, що містить набір компетенцій, напрямів спілкування, тем ситуативного спілкування та засобів виразності. .

Навчальні програми з іноземних мов стосуються питання викладання іноземних мов у загальноосвітній школі. Відповідно до нового Закону України «Про освіту», типова освітня програма визначає: загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість та можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативних предметів, предметів за вибором, включаючи їх інтеграцію, а також логічну послідовність.

У навчальних планах не визначається вивчення предмета в межах навчального року, а лише констатується зміст, вивчення якого є предметом

тематичного контролю та оцінювання в семестровому та підсумковому контролі.

Навчальні програми з іноземних мов базуються на таких концептуальних положеннях.

Відповідно до особистісно-орієнтованої парадигми навчання іноземної мови, програми орієнтовані на комплексну реалізацію особистісно орієнтованого, дійового, комунікаційного та соціокультурного підходів до вивчення іноземних мов. Цілі, зміст і прогнозовані результати іншомовної освіти представлені в єдиній системі, в термінології діяльності з чітким співвідношенням між ними. Наведений зміст навчання орієнтований на навчання, виховання та розвиток особистості школяра за допомогою іноземної мови.

Основною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетентності, тобто вміння та бажання вести міжособистісне та міжкультурне спілкування з носієм мови. Діалог культур, як результат соціокультурної спрямованості навчання іноземної мови, має на меті посилити культурний аспект змісту навчання іноземної мови, залучити учнів до культури країни, яку вони вивчають, допомогти їм дістатися до знати культуру своєї країни. і розвиток вміння викладати його іноземною мовою. Моделювання ситуацій міжкультурного діалогу на уроках іноземної мови дозволяє учням порівнювати спосіб життя людей у нашій країні та в країнах, де мова вивчається. Застосування принципу культурного діалогу в школі сприяє формуванню в учнів при вивченні іноземних мов таких якостей, необхідних для міжкультурного спілкування, таких як:

- культурна неупередженість, толерантність та соціокультурна спостережливість;
- готовність до спілкування та співпраці з людьми в іншомовному середовищі;
- мовленнєвий і соціокультурний такт і ввічливість;

Формування та вдосконалення соціокультурної компетентності учнів початкової школи орієнтовано на:

- розвиток орієнтаційних навичок у соціокультурних аспектах життя людей у країнах, де вивчається мова;
- адаптація до спілкування в іншомовному середовищі, розуміння необхідності дотримання традиційних канонів ввічливості в країнах, де вивчається мова;
- оволодіння засобами репрезентації рідної країни в іншомовному середовищі.

Соціокультурна освіта іноземною мовою стає основою для:

- передача позитивного досвіду вивчення країн, мова яких вивчається, при подальшому самостійному вивченні інших мов і, відповідно, інших культурних центрів;
- подальший розвиток соціокультурної компетентності в межах обраного профілю навчання.

Закон України «Про освіту» (2017 р.) та «Про загальну середню освіту» (2020 р.) гарантує кожному громадянину України право на освіту державною мовою. В Україні триступенева система середньої освіти відповідає закону «Про вищу освіту»: початкова, середня та старша. У кожному з них іншомовний компонент є обов'язковою частиною. Рівень знання іноземної мови випускником повинен досягати B1 згідно з європейськими рекомендаціями щодо мовної освіти[29].

Важливим документом для аналізу є Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, котрі забезпечують спільну основу для розробки навчальних планів з мовної підготовки, типових програм, іспитів, підручників у Європі.

Загальноєвропейські рекомендації також у доступній формі описують, чого учні повинні навчитися, щоб використовувати це для спілкування, а також які знання та навички їм потрібно набути, щоб діяти ефективно. Цей опис також включає культурний контекст, в якому існує мова. Рекомендації також визначають рівні мовленнєвої майстерності, які дозволяють

вимірювати досягнення учнів на будь-якому рівні освіти або протягом усього життя.

При складанні навчальної програми необхідно дотримуватися типового навчального плану. Типові мовні навчальні програми містять ряд тем і питань, які безпосередньо стосуються питань інтегрованого змісту. Програми не обмежують семантичний та мовний зміст інтегрованих змістових ліній, а лише пропонують орієнтовні способи їх реалізації. Вчителі можуть додавати нові теми з новим міждисциплінарним змістом, створюючи альтернативні можливості для поєднання різних знань і навичок, а також методів навчання, щоб сформувати ключові життєві компетенції та досягти цілісності навчальної програми та процесу навчання за потреби та конкретного класу[20].

Календарно-тематичне та планування уроків виконується викладачем у будь-якій формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних ресурсів тощо. Формат, обсяг, структура, зміст і розташування календарно-тематичних планів і конспектів навчальних програм є індивідуальною справою вчителя.

Щодо календарного планування з іноземних мов і оскільки предмет вивчається у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо - усі ці аспекти мають бути зазначені в календарі вчителя мови.

Учитель має право на вільний вибір навчальних програм, форм навчання, самостійно переносити теми уроків відповідно до засвоєння учнями навчального матеріалу, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Дозволяється використовувати підручники, видані в поточному році та минулих роках, з урахуванням змін у програмах. Щодо додаткової навчально-методичної літератури, то вчитель вільний у виборі та може використовувати ту, яка найкраще реалізує його методи навчання та компетентнісний потенціал предмета «Іноземні мови». Програма не обмежує

самостійність та творчу ініціативу вчителя, забезпечує гнучкість у підборі та розподілі навчального матеріалу відповідно до потреб учнів та обраних засобів навчання.

Постановою Міністерства від 07.08.15 р. № 855 «Про внесення змін до навчальних планів закладів загальної середньої освіти», згідно з якою кількість уроків для навчання іноземної мови збільшується за рахунок варіативної складової. Рішення про збільшення годин навчання іноземної мови за рахунок варіативної складової на всіх рівнях навчання приймається залежно від умов такого навчання самим навчальним закладом.

У закладах загальної середньої освіти можуть використовуватися лише навчально-методичні засоби, які мають відповідний гриф МОН України. Перелік рекомендованої літератури затверджується наказом Міністерства освіти і науки України та оприлюднюється через «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України».

Для виконання вимог Державних стандартів початкової, початкової та повної загальної середньої освіти робочий навчальний план повинен включати всі предмети інваріантної складової, які викладені в обраній редакції типового навчального плану.

У разі потреби спеціалізовані навчальні заклади (класи) з поглибленим вивченням окремих предметів, можуть перерозподіляти кількість годин у 7-11 класі між предметами до 15 відсотків. Тому виключення з навчального процесу суб'єктів інваріантної складової не допускається. Години на їх вивчення можуть бути перерозподілені (у бік скорочення) максимум у два рази порівняно з показниками типового навчального плану.

Змінний компонент стандартних планів використовується для:

- збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової. При цьому розклад навчання з теми, передбаченої навчальною програмою, виконує вчитель самостійно. Розподіл годин фіксується в календарному плані, який погоджується керівником навчального закладу або

його заступником. Учитель записує уроки на сторінках класного щоденника, присвячених цьому предмету;

- запровадження курсів за вибором, що розширюють обрану спеціалізацію навчального закладу, або світогляд (етика, історія релігій і культур, риторика, логіка, батьківщина, хореографія, малюнки, основи споживчих знань, світ професій тощо);

- індивідуальні заняття та консультації.

Якщо години варіативної складової відведено на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової, то в навчальних планах роботи у графі «Інваріантна складова» порівняно з відповідним предметом наводиться $X + Y$, де X - кількість годин, що передбачена типовими планами на вивчення предмета, а Y – кількість годин варіативної складової, додатково відведених на вивчення цього предмета.

Якщо на курси за вибором відведено години варіативної складової, то в графі «Варіативна складова» вказуються ці предмети та кількість годин на їх вивчення. Курси можуть бути розраховані на 9, 18, 35 або 70 академічних годин.

На розсуд навчального закладу облік занять з курсів за вибором може здійснюватися на сторінках класного журналу або в окремому журналі. Також заклад приймає рішення щодо оцінювання результатів учнів.

Вибіркові, групові та індивідуальні заняття проводяться для окремих учнів або груп учнів. Вказано, від яких об'єктів інваріантної складової вони ведуться. У щоденнику класу (за відсутності вільних сторінок - в окремому щоденнику) вказується склад групи, яка відвідує факультативні предмети та облік відвідуваності. Оцінка результатів навчання учнів може проводитися за рішенням педагогічної ради.

У середніх школах через загальноосвітнє навантаження навчальний заклад може підвищувати гранично допустиме навантаження на учнів до меж, що не перевищують гігієнічно-гігієнічних нормативів.

Важливим пріоритетом сучасної системи навчання ІМ у середній школі є її багатомовність, яка полягає у різноманітності мов, що вивчаються, та рівноправності кожної окремої мови. У цьому контексті було проведено курс інтенсифікації викладання різних ІМІС в Україні. Підрастаюче покоління необхідно виховувати на основі кращих традицій і досягнень багатьох країн, чому допомагає вивчення різноманітних ІМІС. Англійська мова традиційно викладається як найпоширеніша мова у світі та друга ІМ (найчастіше вивчається з 5-го класу). Мета та зміст навчання другого ІМІС визначаються з урахуванням досвіду оволодіння студентами рідної та першої іноземної мови, а також кількості годин, відведених на її вивчення. У концепції також сформульовані рекомендації щодо визначення змісту навчання ІМ у початковій школі (1 - 4 класи), середній школі (5 – 9 класи), старшій школі (10- 11 класи); сформульовано основні принципи навчання ІМ; охарактеризовано сучасні засоби навчання ІМ. Форум міністрів освіти європейських країн «Школа ХХІ століття: Київські ініціативи» розглянули офіційний документ під назвою «Мовна освітня політика України», в якому зазначено, що в Україні існує система додаткової мовної освіти, яка підтримується виваженою мовною політикою, спрямованою на обов'язкове оволодіння державною українською мовою всіма громадянами та на досконале володіння рідною мовою кожним її носієм, а також знання іноземних мов. У «Концепції навчання другої іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах» зазначено, що іноземна мова все більше набуває статусу соціально-економічного та політичного механізму взаєморозуміння між різними представниками світової спільноти в різних сферах їхнього життя, завдяки кільком факторів:

- інтенсивний розвиток міжнародних зв'язків між Україною та країнами Європейської Співдружності, між українськими та іноземними компаніями, підприємствами та організаціями різних сфер діяльності; розширюються прямі зв'язки між українськими та іноземними школами; розробляються

культурно-освітні програми студентського обміну, затверджується участь українських школярів у спільних міжнародних проектах;

- сучасний світ став більш багатонаціональним і багатомовним; з одного боку, посилюється процес глобалізації та конкуренції, а з іншого - зростає роль національного менталітету;

- показовою є ситуація на ринку праці: майже скрізь потрібні спеціалісти, які вміють працювати з комп'ютером і знають хоча б одну ІМ;

- суспільство стало мобільнішим; відпочинок, навчання та працевлаштування за кордоном стали реальністю.

Все це змусило переоцінити цілі, наміри, зміст і технології навчання іноземних мов і культури в загальноосвітніх навчальних закладах, враховуючи наявний багатий національний та міжнародний досвід у цій галузі. Концепція навчання другої іноземної мови (ІМ2) призначена для загальноосвітніх навчальних закладів, де ІМ2 вивчають з 5 класу. В концепції:

- дається загальне уявлення про зміст навчання ІМ2 у загальноосвітніх навчальних закладах;

- визначено основні завдання та вимоги до рівня оволодіння учнями ІМ2 загальноосвітніх навчальних закладів;

- описуються механізми, за допомогою яких учитель може уточнити та конкретизувати цілі та наміри відповідно до реальних умов своєї діяльності;

- визначено критерії, за якими вчитель має добирати додаткові дидактичні матеріали для ефективної організації навчально-виховного процесу.

Методична особливість організації навчання ІМ2 враховує обов'язкове врахування навчального досвіду учнів при засвоєнні рідного та першого ІМ, що значно впорядковує навчальний процес і тим самим упорядковує навчання.

Вивчення другої іноземної мови у старшокласників передбачає три етапи:

- базова (5-6 років) - створюються психологічні передумови для учнів для бажання вивчати другу іноземну мову;
- вторинна – розвиток навичок учнів між культурним спілкуванням;
- підсумкова – систематизація набутих мовних і соціокультурних знань, а також відповідно до потреб мовного використання.

Концепція детально описує основні цілі та завдання навчання ІМ2; принципи навчання; зміст навчання; теми, ситуації, країнознавча інформація; основні вимоги до рівня володіння ІМ2; засоби навчання.

Важливе місце при вивченні другої мови відіграє урок, завдяки якому створюється міцна мовна база, збагачується словарний запас, розвиваються комунікативні вміння.

Формування мовної та соціокультурної компетентності починається з початкової школи. Йдеться переважно про формування основ соціолінгвістичної компетентності шляхом ознайомлення учнів з іменами однолітків, казкових героїв, домашніх тварин, іграшок, назвами дитячих ігор; автентичні вірші, лічилки, пісні та твори дитячого фольклору. Молодші школярі отримують певні місцеві звичаї та соціокультурні знання, познайомляться з деякими автентичними прагматичними матеріалами (плакати, листівки, дитячі ігри); листи від іноземних однолітків; дитячими святами та традиціями країни мови, що вивчається, тощо. У рольових іграх, що моделюють ситуації спілкування з однолітками-іноземцями, учні початкових класів оволодівають простими соціолінгвістичними мовними та мовленнєвими засобами спілкування та деякими моделями комунікативної поведінки. Автентичні образотворчі матеріали підручників у них (на цьому етапі ще підсвідомо) створюють адекватну картину країни та її представників [16, с. 140]в. Учні початкових класів продовжують знайомитися з особливостями культури, звичаями, традиціями, святами, суспільно-політичними реаліями та державною символікою, здобувають знання про своїх однолітків і дорослих, про діячів культури, пам'ятки культури та архітектури, музеї та театри, реалії життя країни, мова якої вивчається.

Подальше формування ЛСК також включає розвиток умінь і навичок на цьому етапі:

- розуміти основний зміст текстів для читання та слухання країнознавчого та соціокультурного характеру;
- шукати в текстах культурну та регіональну інформацію, систематизувати її та порівнювати з явищами вітчизняної культури;
- розпізнавати національно-культурну семантику (у межах програмного лексичного мінімуму) у текстах ЛО, правильно їх інтерпретувати, розуміти та використовувати;
- оволодіти типовими зразками мовленнєвого етикету, національними специфічними правилами і стандартами спілкування та зразками поведінки, що відповідають їх віковій і соціальної групи (особливо рецептивно, але деякі і репродуктивні);
- готувати та представляти проекти та звіти про країну та культуру мови, що вивчається, та її представників у межах тем програми;
- користуватися лінгвістичними словниками та посібниками;
- розвивати соціолінгвістичну та соціокультурну чуйність та спостережливість, виховувати толерантність та неупередженість. Старшокласники продовжують знайомство з країнами мови, що вивчається, створюючи систему світоглядних, етнографічних, культурно-естетичних, етичних та історичних відомостей про країну та її культуру.

Крім перерахованих вище навичок, які призначені для учнів середньої школи - їх необхідно додатково формувати та вдосконалювати, у старшокласників розвиваються навички:

- розуміти культурну та соціокультурну інформацію, отриману з різних джерел, і правильно її інтерпретувати;
- виокремлювати й розуміти соціокультурні факти в автентичних художніх текстах, співвідносити їх та узагальнювати;
- враховувати соціолінгвістичні та соціокультурні особливості мовленнєвої поведінки в процесі спілкування в межах програмних тем;

- знаходити, аналізувати й усвідомлювати деякі особливості культури й менталітету, норми та стандарти поведінки, відображені в мові;

- прийняти найпростіші стратегії боротьби з міжкультурними непорозуміннями.

На цьому рівні, як і на попередньому, вчитель також допомагає учням розвивати соціокультурну спостережливість та рефлексивне мислення, помічає культурні та мовні відмінності, вчиться розуміти й оцінювати поведінку, дії, почуття іноземних однолітків, не відносячи своїх очікувань, оцінок та характеристик до власної культури.

Отже, соціокультурна компетентність - є системою знань, умінь і навичок у процесі навчання, що є формуванням світогляду, моралі та поведінки. Іншомовна соціокультурна компетенція готує до прямого діалогу в сучасному полікультурному світі.

1.2. Психолого-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів під час вивчення іноземної мови.

Вікова психологія відіграє передову роль у формуванні соціокультурної компетентності учнів, адже вивчення іноземної мови ґрунтується не лише на комунікативному аспекті, не лише на образі світу, тобто на свідомості, а й на особистості учня.

Тому процес вивчення іноземної мови на уроках та позакласних заходах має базуватися на психолого-педагогічних принципах. При плануванні та веденні занять вчителі повинні враховувати:

1) вік, психолого-пізнавальні здібності та особливості старшокласників, їх загальний розвиток;

2) специфіку інтелектуального розвитку в підлітковому віці;

3) корисність і різноманітність способів організації навчально-пізнавальної та виховної діяльності учнів, які сприяли б розвитку інтересу до культурних цінностей свого та інших народів;

4) підбір навчального матеріалу з урахуванням принципу «від простого до складного»;

5) механізми реалізації міжпредметних зв'язків;

6) інтерес до суспільно-політичних, моральних, естетичних проблем, художньої літератури, історії рідної країни та країн, мова яких вивчається.

Загальні характеристики підліткового віку різняться в різних теоріях залежно від їх основної ідеї. Так, у психоаналізі домінують ідеї статевого дозрівання та пошуку ідентичності, у когнітивних теоріях - зростання розумових здібностей, у діяльнісному підході - зміни в провідній діяльності. Проте всі ці та багато інших підходів пов'язані тим, що вони мають спільні показники, що характеризують цей вік. Вони визначаються численними соматичними, психологічними та соціальними змінами. Підлітковий вік пов'язаний з перебудовою всього організму дитини: прискорюється ріст організму, збільшується фізична сила, досконалішими стають гальмівні процеси, інтенсивно розвивається друга сигнальна система - все це відбивається на розумовій діяльності підлітка. Підлітки також дуже збудливі, їх поведінка нестійка, імпульсивна, дії часто не пов'язані між собою, неконтрольовані, неадекватні. Л. С. Виготський підкреслював, що «головною ознакою підліткового віку є невідповідність процесів статевого дозрівання, загального органічного розвитку та соціального становлення». В. А. Крутецький доводить, що «підлітковий вік - надзвичайно важкий етап психічного розвитку. Характеризуючи його, треба мати на увазі ряд обставин: з одного боку, рівень і особливості їх психічного розвитку ще не повністю вирости з дитинства, з іншого боку, вони вже на порозі дорослішання. Їхня поведінка справді виражає зосередженість на дорослих формах стосунків і ставлень. О. І. Щербаков наголошує: «психологічними особливостями підліткового віку є:

- нестійка емоційна сфера, вибухи та неконтрольовані емоції та настрої;
- самоосвіта;
- розвиток логічного мислення, здібності до теоретичного мислення та самоаналізу, робота з абстрактними поняттями;
- самоконтроль і планування діяльності ще недостатньо розвинені;

- формування самосвідомості свого «Я»;
- вибірковість у навчанні, чутливість до розвитку загальних і спеціальних умінь»[11,с. 25-26]

Структура і динаміка мотиваційної сфери підлітків характеризуються, з одного боку, віковими особливостями, а з іншого – умовами навчання і виховання. У підлітковому віці істотно змінюється соціальна ситуація розвитку мотивації, як і особистості в цілому. Цей вік характеризується зміною умов життя: збільшується кількість предметів, які вивчають учні, з'являються вчителі-предметники, які ставлять різні вимоги до навчальної діяльності; ускладнюється шкільний програмний матеріал; розширюються види позакласної та пошкільної роботи; учень залучається до всіх нових соціальних контактів у класі та поза школою. Дослідники цього питання Д. Б. Ельконін, Т. В. Драгунова, Н. С. Лейтес вважають, що «у цьому віці існують сприятливі умови для розвитку мотивації: відчуття дорослості, загальна активність підлітка, бажання підлітка, засноване на думці іншої людини, усвідомлювати себе як особистість з точки зору вимог іншої людини та її внутрішніх вимог, потреби у самовираженні та самоствердженні; прагнення підлітка до самостійності; збільшення широти та різноманітності інтересів; підвищення їх безпеки та стабільності; розвиток на їх основі своїх особливих навичок підлітків». Н. С. Лейтес зазначає, що в цей період «відбуваються значні зміни у розвитку пізнавальних і соціальних мотивів навчання, зростає інтерес до нових знань за рахунок посилення пізнавальних мотивів». Мислення має значний вплив на пізнавальну сферу підлітка, внаслідок чого пізнавальні процеси інтелектуалізуються. Сприйняття супроводжується пошуком, мисленням. Пам'ять базується на аналізі матеріалу та осмисленні і спирається на використання методів пам'яті. Багато вчених, дослідників вивчають і досліджують розвиток пізнавальних процесів у підлітковому віці, з яких можна виділити найвідоміших: Л. С. Виготський, Л. Я. Гальперін, В. П. Зінченко, О. М. Леонтьєв, А. Р. Лурія, Ж. Піаже, С. Л. Рубінштейн та ін.

Мовлення підлітків, як і інші пізнавальні процеси, розвивається під впливом мислення, що виявляється в накопиченні досвіду при активному використанні різноманітних мовних категорій, ускладненні граматичних і синтаксичних форм мовлення, в особливій ролі внутрішнього мовлення як засобу мислення та підготовки до спілкування. У підлітковому віці відбувається процес вивчення іноземної мови в його основних функціях: пізнання, спілкування, самовираження. У результаті оволодіння теоретичними знаннями з «мовних» предметів у підлітків формується свідоме ставлення до використання іноземних мов у різних соціокультурних сферах, розширюється сфера спілкування. О. Д. Божович[4,с.136] досліджує психологічні процеси формування мотиваційної сфери підлітків під час мовного навчання та наголошує на тому, що мовлення розвивається як засіб спілкування з іншими людьми, і як спосіб набуття знань, і як інструмент створення та вираження емоційних почуттів, і як предмет вивчення. Автор вважає, що «головне в цьому віці - удосконалювати мовлення як засіб спілкування»[19,с.89].

У зв'язку з підвищенням загального рівня розумового розвитку у підлітків удосконалюється письмове мовлення, наближуючись до літературної мови, формується вміння більш адекватно висловлювати абстрактні думки. У підлітків поступово розвиваються такі риси мислення, як послідовність, гнучкість, точність, незалежність і критичне мислення. Оскільки учні мають особливе прагнення до самоствердження, самовираження, вміння відстоювати свої думки та переконання, то саме комунікативна спрямованість навчання іноземної мови та створення сприятливого психологічного клімату для спілкування з тими факторами, які мають особливе значення. важливості на цьому етапі. У зв'язку з цим дуже важливо підібрати матеріал для уроку, який є проблемним, стимулює обмін думками, сприяє рефлексії та критичному мисленню.

«Особливістю підліткового віку є, - говорить І. В. Дубровіна, - що учня більше приваблює предмет, коли він більше знає про нього, де і як він може

використати знання, отримані з цього предмета в житті, усвідомити світ, заснований на цих знаннях». На цьому етапі оцінка учня за його роботу ще є важливою, оскільки вона визначає його соціальний статус у класі. Для нього також дуже важлива думка однолітків. О. Д. Божович зазначає: «він (пізнавальний інтерес) є для дитини найбільш особистим» і впливає не лише на розвиток особистості підлітка, а й визначає його спрямованість. Пізнавальний інтерес стимулює в учня бажання і прагнення вчитися більше і проникати в раніше невідоме за будь-яких обставин, долаючи на цьому шляху неважливо які перешкоди та перепони. Постійне збільшення кількості нової інформації, нові знання про її зміст і навчальний план вимагає від учнів удосконалення способів її отримання. Проте перед учнями постає завдання не лише здобути знання, а й вміти їх використовувати в змодельованих ситуаціях на уроці та на практиці. У підлітковому віці спостерігаються індивідуальні відмінності у типах пам'яті (зорова, слухова, рухова, змішана). Вони проявляються в процесах запам'ятовування і відтворення.

Старшокласники та учні середньої школи, відчуваючи себе дорослими, самостійно планують, організують, регулюють свою діяльність у процесі навчання, визначають цілі, наміри, обирають засоби та шляхи їх вирішення. Вони мають здатність тривалий час зосереджуватися на пізнавальних предметах, здатність розділяти й перемикає увагу, а самостійність дозволяє реалізувати спеціальні навички. Завдяки цьому стає доцільним використання у навчальному процесі елементів соціокультурного дослідження, шляхом самостійного опрацювання іноземних текстів, що формує в учнів дослідницькі навички, вміння застосовувати методи наукового пізнання.

Результатом такої діяльності є написання науково-дослідних і пошукових робіт. Звичайно, підготовка роботи відбувається під безпосереднім керівництвом керівника (як правило, вчителя), але тему учні обирають самостійно. У процесі дослідження учні самостійно засвоюють основні поняття та уявлення; знайомляться з фактами, явищами та самостійно знаходять їх зв'язок із сучасним життям, бачуть їх актуальність;

самостійно вивчають, описують й інтерпретують літературний матеріал, формулюють наукові висновки.

У підлітка вже формуються певні принципи поведінки, створюється образ власного «Я», формуються ціннісні орієнтації. Існує чітка диференціація інтересів. Ставлення до дисциплін стає все більш вибіркоvim. Оскільки в учнів особливе бажання самоствердитися, самовираження, вміння відстоювати свої думки та переконання, то комунікативна спрямованість навчання іноземної мови та створення сприятливого психологічного клімату для спілкування є чинниками надзвичайно важливими на даному етапі психологи. Різноманітність інтересів, формування профорієнтації потребує подальшого посилення індивідуалізації навчання іноземної мови. Методисти відзначають, що «підліткам притаманний вищий рівень розвитку спілкування: вони краще обізнані з морфологічними та синтаксичними сторонами мовлення, зв'язністю, логічністю та послідовністю висловлювання». У мовленні підлітка виявляється вміння аналізувати, робити висновки, прогнозувати. Усі ці особливості необхідно враховувати в процесі вивчення іноземної мови.

За ступенем впливу факторів на продуктивність навчання на першому місці стоїть мотивація. Загалом навчальна діяльність кожної дитини (тобто рівні здібностей) мотивується системою мотивів, які взаємопов'язані та взаємодоповнюють. Мотиваційна сфера - формування особистості.

Одним із найефективніших пізнавально-мотиваційних механізмів покращення психічного здоров'я учнів є ігровий характер процесу навчання. Доведено, що спочатку «пізнавальний інтерес до гри, а потім до навчальної діяльності» стимулює увагу, розвиває спостережливість, розвиток мислення, допомагає краще запам'ятовувати інформацію. Учні свідомо мають позитивне ставлення до навчання, коли навчання відповідає їхнім пізнавальним потребам. Для підлітка зміст навчального матеріалу, його зв'язок з життям і практикою, проблемність та емоційність викладу, організація пошукової, пізнавальної діяльності, дає змогу учням відчутти

радість самостійного відкриття. Сучасні школярі виявляють інтерес і запам'ятовують лише ту інформацію, яка впливає на їхній емоційний світ, вони мають для них особистісне значення. Тому вчитель повинен організувати навчальну діяльність для максимального розвитку пізнавальних процесів учнів.

Оскільки від навчання залежить психічний розвиток особистості учня, то продуктивність зусиль прямо пропорційна настрою.

А за ієрархічною класифікацією потреб А. Маслоу: 1) фізіологічні потреби; 2) потреба в безпеці; 3) потреба в любові; 4) потреба в соціальному статусі (повазі); 5) потреба в самореалізації та індивідуальному розвитку[34,с.413]. Вищі потреби виникають лише після задоволення потреб попередніх рівнів. Тому, працюючи з дітьми в цьому віці, не варто забувати про їх емоційний розвиток. Саме нові емоції (часто – самотність) спонукають молодих людей будувати стосунки з іншими людьми, до нових видів діяльності, пошуку.

Його зміст і методи є важливими чинниками підвищення ефективності навчання, оскільки один і той же зміст по-різному впливає на розвиток учня. Від цього залежить оптимальне вирішення питання про способи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Доречно використовувати такі методи і прийоми, які підтримують бажання активно брати участь у груповому процесі, викликають такі емоції, як великий ентузіазм, радість і захоплення. Відомо, що у старшокласників «розвивається здатність мислити, аргументувати свої судження, доводити істинність висновків, керувати процесом мислення, а здатність критично мислити стає джерелом критичного ставлення до здобутих знань»[40]. Тому в період раннього підліткового віку в навчально-виховному процесі мають переважати дослідницький метод, проблемне навчання, самостійна робота (під керівництвом педагога – питання управління навчанням).

Однією із специфічних проблем вивчення іноземної мови є великий обсяг навчальної програми та мала кількість годин на її вивчення, тому

вчитель не може проводити багато часу на заняттях із соціокультурним аспектом.

Тому варто звернути увагу на ефективність використання домашнього читання на уроках іноземної мови. Це один з найефективніших способів збагатити учнів мовними навичками.

Читання художніх творів забезпечує відносно часте повторення лексичних одиниць у нових контекстах, поєднаннях і відомих граматичних конструкціях з новим лексичним змістом. Лексика художніх текстів тісно стикається із загальноприйнятою лексикою розмовної мови.

Використання художніх текстів є невід'ємною частиною країнознавчого навчання іноземної мови. Поряд із вирішенням основних мовних та лінгвістичних проблем домашнє читання може сприяти реалізації важливої навчальної мети, а саме ввести учнів у світ іншомовної культури.

До біографічної цінності належать також біографія письменника, події, що лежать в основі літературного твору, сама тема, яка завжди має культурно-історичне забарвлення, середовище, в якому відбувається розповідь, тобто основні знання, що завжди формують етнографічний потенціал будь-якого твору високого художнього рівня.

Проте, читаючи художній твір вчителю як керівнику навчального процесу, важливо орієнтувати учнів на місце та час проведення заходу, щоб мати уявлення про культурну та національну специфіку кожного регіону, а також історичну епоху, на тлі якої розгортаються події.

Що стосується використання без еквівалентного словникового запасу, то використання слів, яких немає в рідній мові, у літературних текстах відрізняється за своїм лексичним фоном, особливо якщо вони виступають ключовими або безпосередньо вбудовуються в суть оповідання. Тоді семантизація цієї лексики буде свідомо повною і вичерпною.

Розвиток активної пізнавальної позиції старшокласників у країнознавчій роботі у процесі вивчення іноземної мови залежить від змісту дидактичного матеріалу, який використовує вчитель.

Більше того, у процесі формування соціокультурної компетентності старшокласників багато що залежить від професійно-педагогічних якостей вчителя. Не на останньому місці у формуванні знань, умінь і навичок дітей стоїть особистість педагога, його воля та морально-етичні якості. Як наслідок, якість вчителів сприятиме вирішенню завдань реформування національної системи освіти та її поступової інтеграції в європейський та світовий освітній простір. З трансформацією українського суспільства та формуванням нової парадигми освіти - особистісно-орієнтованого навчання іноземних мов зростає роль учителя як джерела знань про країну та світ. Учитель не тільки передає інформацію, його роль також полягає в тому, де її знайти і як використовувати. Позиція іноземної мови, її значення, авторитет постійно зростають, адже це предмет, який має головною метою формування комунікативної здатності людини, міжкультурних стосунків. Формування знань, умінь і навичок старшокласників на гідному високому рівні є серйозним завданням для вчителів іноземної мови, які самі повинні вміти володіти іноземною мовою.

Тому можна констатувати, що основною психологічною характеристикою старшого шкільного віку є орієнтація на майбутнє. Такий учень стоїть на порозі соціальної зрілості, відбувається вибір професії, пов'язаний з особистісно-пізнавальною «самопідготовкою» до обраного шляху. Дедалі реалістичнішим стає сприйняття вимог суспільства до особистості та діяльності, а групові соціальні мотиви замінюються суспільними. Поведінка старшого школяра все більш цілеспрямовано організована, все більшу роль у ній відіграють свідомі, енергійні, стійкі критерії та стандарти, своєрідні життєві принципи; присутні елементи світогляду дорослих, стійка система цінностей; інтерес до внутрішнього світу- свого та інших людей; з'являється здатність сприймати і співчувати іншій людині. Це означає, що формування соціокультурної компетентності може відбуватися завдяки знанням з інших предметів про вивчення та сприйняття культури іншої людини.

Усі ці вікові особливості не можуть бути враховані у шкільному навчанні та вихованні, особливо у навчанні іноземної мови. Йдеться в основному про динаміку мотивів навчальної діяльності, вікові відмінності пам'яті, мислення, уваги тощо, але й про особливості особистості старших школярів, пов'язаних зі спілкуванням під час навчання, оцінкою та самооцінкою успішності навчальної діяльності. Оскільки роль спілкування особливо важлива у навчанні іноземної мови, особливо важливо враховувати вікові особливості: педагогічне спілкування на уроці іноземної мови та поза нею (між учнями, між учителем і класом) має відповідати вимогам, оптимальним для цього віку.

Отже, безперечним є той факт, що при плануванні іноземної мови в школі враховуються психофізіологічні особливості дітей шкільного віку. Можна раціонально організувати навчальний процес через вибір і застосування ефективних засобів і форм навчання. Ці методи і прийоми взаємодії з учнями сприяють підвищити мотивацію до навчання, дати можливість вчителям урізноманітнити форми інформації, індивідуалізувати навчальний процес і учні набувають навичок самоконтролю та самоаналізу.

1.3. Модель формування соціокультурної компетенції учнів у процесі іншомовної освіти: принципи відбору та систематизації змісту.

Формування соціокультурної компетентності (СКК) учнів, однієї із декількох взаємопов'язаних субкомпетентностей лінгвосоціокультурної компетентності, і яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних специфічних умінь, навичок, знань, усвідомленості й особистісних якостей особистості школяра, насамперед готовності і бажанні взаємодіяти з іншими [17, с. 425], відіграє важливу роль у досягненні здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання та враховує вимоги нового покоління Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти щодо здатності спілкуватися іноземними мовами, як ключової компетентності, спираючись, зокрема, на соціокультурні реалії та особливості міжкультурної комунікації [29], адже вона забезпечує набуття

учнями різноманітних культурологічних, (лінгво-)країнознавчих, соціокультурних і міжкультурних знань і користування ними для досягнення своїх цілей в іншомовному спілкуванні.

Питанню розробки методики формування СКК присвячені дослідження О. Бирюк, О. Бігич, І. Голуб, М. Дуки, Н. Ішханян, М. Нацюк, В. Сафонові, С. Ніколаєвої, М. Вуган, L. Sercu. Однак, аналіз науково-методичних джерел свідчить, що досі невирішеною залишається проблема моделювання формування СКК учнів у процесі їхньої іншомовної освіти.

Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду організації іншомовної підготовки учнів, спрямованої на формування СКК, показав, що формування компонентів її структури відбувається в рамках комунікативного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого та системного підходів.

Реалізація *комунікативного підходу* у навчанні іноземних мов, веде до вільної орієнтації школяра в іншомовному середовищі та його вмінню швидко та правильно реагувати у різних мовленнєвих ситуаціях. Головною метою комунікативного підходу є формування комунікативної компетенції здобувачів освіти. Використання комунікативного підходу у процесі навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) – це новий погляд на навчання іноземних мов, який спрямований не стільки на заучування правильності мовних структур (хоча цей аспект також залишається важливим), скільки у взаємодії учасників у процесі спілкування задля досягнення спільної комунікативної мети різними способами. Вчитель виступає як друг і порадник при використанні комунікативного підходу. Основна увага приділяється груповому навчанню, завдання якого навчитися працювати спільно, відійти від індивідуалізованого навчання. Учень повинен навчитися слухати своїх товаришів, вести бесіди та дискусії у групі, працювати над завданнями разом з іншими учасниками групи, тобто більше орієнтуватися на групу, ніж на вчителя як на модель.

Зарубіжні дослідники, такі як *G. Hofstede* [39], , *P. Raine* [5], *C. Brumfit* [36], *J. Richards* [45], *D. Wilkins* [49] та *A. Valdman* [48] критикують

«граматичні навчальні програми», які передбачають структурне вивчення матеріалу, несуттєве для цілей комунікації, та пропонують організацію навчального матеріалу на понятійній, смисловій основі, коли увага приділяється змістовному, а не формальному аспекту висловлювання. D. A. Wilkins у своїй книжці «Notional Syllabuses» [49, с. 86-89] аналізує дві стратегії навчання іноземної мови у межах комунікативного підходу:

- синтетичний спосіб навчання, побудований на принципі поступового ознайомлення з окремими сторонами явища, з якого поступово складається цілісна картина;
- аналітичний спосіб, який ґрунтується на сприйнятті цілого, і є базисом для самостійного синтезування студентами приватної сторони даного явища.

C. Brumfit наводить у своїй роботі схему, за допомогою якої описує зазначений вище процес [6, с. 75-83]:



Таким чином, зарубіжні вчені під час використання комунікативного підходу у навчанні іноземної мови акцентують свою увагу на семантичній стороні висловлювання, яка будується на понятійно-функціональній основі.

Комунікативний підхід узятий на озброєння зарубіжними методистами ще й тому, що він відображає основну мету – багатомовність у галузі навчання іноземних мов, що висувається Радою Європи. Кожен житель Європи повинен володіти, як мінімум двома іноземними мовами, англійською як обов’язковою, оскільки вона є міжнародною, та ще однією з європейських мов. На перше місце після англійської ставлять німецьку, потім французьку та італійську. Як зазначає Т. Заморська: «При цьому при визначенні мовної політики враховуються всі три іпостасі: історія, сьогодення та майбутнє. Тому література

і культура країни мови, що вивчається, є невід'ємними частинами змісту навчання іноземним мовам в Європі на всіх рівнях» [11]. Зарубіжні дослідники в методиці викладання іноземної мови говорять про «посткомунікативну фазу розвитку, для якої характерна когнітивна (пізнавальна) орієнтація» [там же]. І як мету навчання зарубіжні вчені висувають формування міжкультурної комунікативної компетенції.

Для того, щоб досягти багатомовності у відносно короткий термін європейські вчені запропонували «модель *рецептивного засвоєння* іноземної мови» [11]. Навчання, за даною моделлю, відбувається в режимі, коли кожен з учнів пише і говорить своєю мовою й учасники комунікації розуміють один одного. За таким принципом можуть вивчатися мови спорідненої групи, і досягнути ефекту багатомовності можна за досить короткі терміни.

Як другу модель, що формує міжкультурну комунікативну компетенцію, вчені Східної та Західної Європи висувають модель *імерсійного навчання*, що передбачає викладання немовних предметів як рідною, так й іноземною мовами. В україномовній традиції цей прийом формування мовної компетенції називають методом занурення у мовне середовище. Такий метод передбачає не лише суцільне використання іноземної мови під час викладання навчальних дисциплін, але й долучення учнів до культури і традицій, в яких виникла ця мова.

В. Тимофєєв, порівнюючи застосування цього методу у двох традиціях, підкреслює, що в західноєвропейській традиції імерсія формує двомовну компетенцію в учнів шкіл у країнах з двома і більше офіційними мовами, а вітчизняна наука цей термін трактує ширше і застосовує також для опису методів навчання іноземних мов. Цей метод покликаний дозволити школярам долати міжмовну диференціацію і розвивати звичку думати мисленнєвими патернами (зразками) носіїв мови, яка вивчається [33, с. 411].

У представлених моделях, комунікативний підхід виявляється у створенні для учнів умов, що активізують діяльність спілкування іноземною мовою. Спілкування необхідно здійснювати з прикладу конкретних життєвих

ситуацій, із якими учні можуть стикатися поза школою. Діяльність спілкування виявляється в успішному вирішенні певного комунікативного завдання.

Вітчизняні вчені-методисти, прихильники комунікативного підходу у навчанні, запропонували способи формування СКК через розвиток видів мовленнєвої діяльності учнів: аудіювання, говоріння, читання, письма. І для кожного виду такої діяльності пропонують свої комунікативні методики.

СКК можна розглядати та формувати з позицій *компетентнісного підходу*. Застосування компетентнісного підходу – це не новий шлях для вітчизняної системи освіти, оскільки його розглядали ще такі вчені-педагоги, як В. Сухумлинський та А. Макаренко. Їхні ідеї на орієнтацію на вільне вміння та узагальнення способів діяльності займають чільне місце у доробку цих учених. Компетентнісний підхід переміщує акценти із процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в учнів здатності практично діяти і творчо застосовувати здобуті знання й набутий досвід у різних ситуаціях. Причому особливе значення надається вмінням, що дозволяють діяти в нових, невизначених проблемних ситуаціях, для яких не можна заздалегідь напрацювати відповідних засобів. Вітчизняні вчені вважають, що формування СКК з погляду компетентнісного підходу досягається через організацію мовленнєвої діяльності.

Проаналізувавши зарубіжний і вітчизняний досвід у питаннях формування СКК з погляду компетентнісного підходу, ми дійшли висновку, що формування та розвиток СКК має відбуватися на основі методик та технологій навчання, спрямованих на:

- 1) розвиток особистості, її здатність до інноваційної діяльності на основі соціального замовлення;
- 2) оновлення змісту навчання;
- 3) оптимізацію процесу;
- 4) переміщення акценту із процесу викладання на процес навчання та самонавчання [17].

Безсумнівно, соціалізація особистості відбувається у конкретному соціокультурному просторі завдяки освоєнню культури. Теоретично сформувати СКК можна у будь-якого учня, і для цього вчителі мають створити такий простір, який сприятиме розвитку.

Сучасна іншомовна освіта дозволяє забезпечити процес формування СКК здобувачів освіти через: координацію цілей, завдань і результатів; забезпечення взаємодії та наступності змісту освіти; використання технологій, методів і форм організації соціокультурної діяльності. Механізмом формування СКК у системі загальної середньої освіти є взаємодія педагогів та учнів у рамках освітнього процесу, виражена в тривалому особистісному контакті та має наслідком взаємні зміни в діяльності, поведінці, установках, соціокультурних відносинах. Взаємодія проявляється у співробітництві, коли всіма суб'єктами досягається розуміння цілей спільної соціокультурної діяльності та шляхів її досягнення.

Останнім часом моделювання тих чи тих процесів навчання та виховання продуктивно використовується у дослідженнях із психолого-педагогічних наук.

Великий тлумачний словник сучасної української мови поняття «модель» трактує як зразок, що відтворює, імітує будову і дію якого-небудь об'єкта та використовується для одержання нових знань про об'єкт, у нашому випадку структуру навчального процесу розвитку мовних і міжкультурних навичок та їх перенесення в міжкультурну комунікацію шляхом занурення в іншомовне середовище.

Отже, аналіз тлумачень зазначених вище понять у науковій літературі дає можливість дійти висновку, що:

- модель – це уявна або матеріально-реалізована система, яка відображає або відтворює об'єкт дослідження (природничий або соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта;
- моделювання – це метод наукового дослідження, що використовується задля розв'язання завдань, які безпосередньо дослідити з певних причин неможливо і

результатом якого є здобуття нової інформації про об'єкт дослідження.

Учені розглядають модель розвитку СКК із погляду різних теоретико-методологічних підходів, і вона має відображати етапи, способи та умови її формування та розвитку. Зазвичай, структурні компоненти моделі такі: мета, підходи та принципи, зміст, методи та засоби спільної діяльності вчителя, іноземних та українських школярів щодо розвитку СКК, результат. Модель у такому випадку виступає завжди як певний зразок, за яким може здійснюватися перенесення знань на певний об'єкт.

Так, цікавою є модель формування СКК студентів педагогічного закладу вищої освіти, яка запропонована О. Московчук [18]. Модель складається з трьох блоків (цільового, змістово-діяльнісного, оцінно-результативного) і комплексно відображає мету, завдання, принципи, педагогічні умови, форми, методи, етапи та рівні формування соціальної компетентності студентів.

Заслуговує на увагу модель, запропонована П. Бойчук та Н. Борбич [2]. Модель формування СКК у старшокласників, запропонована Н. Григор'євою, складається з чотирьох базових блоків: цільовий, ціннісний, гностичний і технологічний [9], а технологія процесу формування СКК базується на ідеях центрації, додатковості, гуманізму, індивідуалізації, особистісної орієнтації, діяльнісного підходу [там же].

Спираючись на погляди вчених на досліджуване нами питання та з метою оптимізації процесу формування та розвитку СКК учнів у процесі іншомовної освіти, представимо власну теоретико-прикладну модель формування СКК, побудованої на основі цілісності, взаємопов'язаності та завершеності, узгодженості, взаємообумовленості та взаємопідпорядкованості всіх складових її компонентів, а саме, мети, принципів, педагогічних умов, рівнів та критеріїв сформованості СКК.

Модель включає цільовий, змістовний, процесуальний та оцінно-результативний блоки. Кожен характеризує та визначає конкретну мету та націлює на результат: так, цільовий блок визначає мету та завдання формування СКК у процесі іншомовної освіти. В результаті реалізації

змістовного блоку в учнів мають бути сформовані компоненти соціокультурної компетенції, а саме: когнітивний, комунікативний, аксіологічний та діяльнісний.

Процесуальний блок включає технологічний інструментарій і набір технологій, методів, прийомів формування СКК, що забезпечують його функціонування: метод модерацій, кейс-метод, метод креативного вирішення проблем, ділові ігри, методи проблемного навчання.

Оцінно-результативний блок моделі формування СКК включає такі критерії: когнітивний, емоційно-оцінний та поведінковий. Кожен критерій має систему критеріальних характеристик (показників), що дозволяють діагностувати рівень сформованості компетенції (високий, середній, низький).

Іншими необхідними та достатніми умовами успішного формування компетенції є проведення моніторингу, що дозволяє простежити динаміку формування СКК учнів та корекцію напрямів її розвитку; розробка та впровадження інноваційних міждисциплінарних програм та програмних проєктів на ідеях взаєморозуміння у соціокультурній діяльності ЗЗСО; використання соціокультурного простору ЗЗСО на засадах співробітництва та партнерства всіх його суб'єктів у контексті інтеграції та глобалізації освіти.

Результатом ефективного й успішного впровадження теоретико-прикладної моделі в процес іншомовної освіти ЗЗСО має стати сформована на високому рівні СКК в учнів, а також значне підвищення її рівня в інших суб'єктів освітнього процесу у ЗЗСО – вчителів, батьків школярів, соціальних партнерів ЗЗСО.

Мета моделі полягає в усвідомленні студентами та вчителями кінцевого результату свого полікультурного та міжкультурного спілкування та співробітництва. Завдання – це сукупність дій, необхідні досягнення поставленої мети. Принципи визначають основні правила та напрямки для

досягнення мети. Педагогічні умови виступають чинниками, що забезпечують ефективність розвитку та формування СКК здобувача освіти.

У ході дослідження питань, пов'язаних із формуванням і розвитком СКК в учнів були визначені принципи відбору та систематизації змісту з погляду його компетентнісної спрямованості та культурознавчого наповнення. До них відносяться принципи наступності, функціональності, контекстного навчання, дидактичної культуровідповідності, автентичності, модульності, багаторівневості та відкритості змісту.

Принцип у науці – це основне теоретичне знання, яке не потребує доказування. Великий тлумачний словник сучасної української мови трактує термін «принцип» як «основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т. ін.; теоретичне узагальнення найбільш типового, що констатує і виражає закономірність, покладену в основу пізнання взагалі чи в основу будь-якої галузі знання, яким потрібно керуватися в науковому пізнанні чи практичній діяльності» [5, с. 125].

Принцип функціональності на практиці реалізується за правильної організації процесу формування лексичних навичок говоріння. Труднощі у відтворенні давно вивченої лексичної одиниці (ЛО) полягають у тому, що формування лексичних навичок говоріння починається із засвоєння форми і значень нових ЛО для висловлювання своїх думок у процесі говоріння, тобто опановують мовленнєву функцію ЛО. Лексична одиниця складається із трьох компонентів, таких як форма ЛО, її значення та мовленнєва функція. Функціональність – найголовніша риса будь-якої ЛО. Тому при формуванні лексичних навичок говоріння, важливіше орієнтуватися на оволодіння учнями всіма компонентами ЛО в єдності, при провідній ролі мовленнєвої функції ЛО. У методиці викладання іноземної мови є спосіб введення іншомовних ЛО, який називають «функціональним заміщенням», часто з використанням функціонально-сміслових таблиць, створених за принципом: думка → значення → слово рідної мови → іншомовна лексична одиниця. Функціональне заміщення дає учням можливість відразу використовувати

нові ЛО за призначенням, минаючи етап попереднього засвоєння форми і значень цих одиниць.

Принцип індивідуалізації викликає необхідність урахування пізнавальних можливостей; особливостей особистості та мотивації. Реалізація цього принципу в сучасних умовах полягає в тому, що програмні практичні цілі навчання іншомовному спілкуванню можуть бути досягнуті при скороченій кількості навчальних годин лише в тому випадку, якщо кожен здобувач освіти навчатиметься на повну силу своїх індивідуальних можливостей. Для цього необхідно, щоб учитель мав чітке уявлення про індивідуальні особливості школярів та міг їх оперативно враховувати у процесі навчання, створюючи на занятті всі необхідні умови для прояву сильних сторін індивідуальності кожного учня.

Принцип культуровідповідності реалізується в освітньому процесі у процесі формування культури міжнаціональних відносин в учнівській молоді, сприяє вихованню міжнаціональної міжкультурної толерантності у здобувачів освіти, є основою для мирної та взаємовигідної співпраці різних народів.

Принцип акультурації – це процес входження людини до іншої культури. Цей принцип вживається і використовується у процесі формування етноорієнтованої особистості, міжкультурної комунікативної компетентності та культури міжнаціональних відносин. Принцип акультурації сприяє формуванню умінь розуміти, приймати, поважати культурні відмінності, розвиток культурного плюралізму.

Принцип варіативності забезпечується варіативністю навчальних програм, зокрема авторських, що враховують рівні підготовки учнів. Принцип гнучкості забезпечує реалізацію всіх компонентів системи навчання, змістовна гнучкість передбачає диференціацію змісту навчання, а структурна гнучкість забезпечується мобільністю структури навчальної програми.

Принцип наступності у навчанні включає забезпечення у структурі навчальних планів умов випередження потреби у знаннях; забезпечення тематичного та послідовного узгодження програм суміжних курсів; доцільне поєднання методів, форм і засобів із формування знань, умінь та особистісних якостей; дотримання єдності та наступності педагогічних дій.

Визначити ефективність тієї чи тієї роботи допомагають *критерії*, у нашій статті – критерії сформованості СКК.

На основі аналізу науково-методичної літератури ми вибрали критерії, що характеризують рівні сформованості соціокультурної компетенції учнів.

Були виділені такі критерії: когнітивний, емоційно-оцінний та поведінковий.

Когнітивний критерій діагностує наявні знання у здобувачів освіти у галузі полікультурного розвитку, знання про себе і свою культуру, знання норм взаємодії між представниками різних культур, моделей мовленнєвої поведінки, особливостей національної самосвідомості.

Емоційно-оцінний показник дозволяє визначати та контролювати емоційний стан; вміння самоаналізу, вміння слухати та чути, здібності бути соціально активним, бути толерантною особистістю.

Поведінковий критерій вимірює активність особистості у діяльності, орієнтованої на творчий саморозвиток з урахуванням сформованих цінностей, моральних норм, мотивацій, ідеалів, установок; здатності адаптуватися у нових ситуаціях соціальної взаємодії; вмінні контролювати свою поведінку у конфліктній ситуації й обирати правильну стратегію поведінки; здібності самопізнання свого власного світу та здібності займати активно-аналітичну позицію щодо своїх функцій; високий рівень соціокультурної толерантності особистості, незалежно від своїх етнічної, національної чи культурної приналежності.

Кожен критерій мав критеріальні характеристики, що представлені в таблиці

Таблиця 1

1.

Характеристики критеріїв рівнів сформованості соціокультурної
компетенції учня у процесі іншомовної освіти

Рівень сформованості компетенції	Критерії сформованості соціокультурної компетенції
Високий	учень соціально активний; здатний через спілкування отримати максимальну інформацію про поведінку людей, розуміти мову невербального спілкування, виявляти толерантність у відносинах з іншими людьми, що сприяє їхній успішній соціальній адаптації; вміє слухати та чути співрозмовника, здатний самостійно приймати відповідальні рішення; виявляє впевнену поведінку у ситуаціях соціокультурної взаємодії, вміє виявляти стриманість та витримку.
Середній	має вміння самостійно отримати соціокультурні знання; здатний в обмеженому масштабі розуміти вчинки та дії інших суб'єктів; відчуває труднощі у конфліктних ситуаціях; володіє своїм емоційним станом, але у складних ситуаціях спілкування часто дратується, можлива втрата контролю за своїми емоціями; у ситуаціях соціокультурної взаємодії є невпевненість.
Низький	не вдається адекватно проаналізувати поведінку іншої людини та свою; не знає мову рухів тіла, орієнтується на вербальний зміст повідомлень; має проблеми в аналізі ситуацій соціокультурної взаємодії і, як наслідок, погано адаптується до різного роду взаємин між людьми; у конфліктній ситуації не враховує свої можливості та можливості партнера; прояв соціокультурної

Ми вважаємо, що формування СКК у школярів можливе за цілеспрямованої організації та відбору відповідного змісту та вибору форм та методів навчання та виховання у процесі іншомовної освіти.

Зміст – це та система наукових знань, практичних умінь та навичок, а також морально-естетичних ідей, які учні повинні опанувати на уроках іноземної мови. У нашій статті щодо структури та змісту іншомовної підготовки ми спираємося на особистісно-орієнтований підхід, відповідно до якого абсолютною цінністю є сама особистість учня, а не знання.

Структурно зміст включає 4 компоненти:

- 1) регулярна діагностика рівня формування СКК здобувача освіти у процесі іншомовної підготовки;
- 2) оволодіння знаннями, які б сприяли побудові у школярів загального уявлення про навколишню соціокультурну реальність, що орієнтуватиме їх у певній соціокультурній діяльності;
- 3) формування досвіду соціокультурної діяльності, у якому формуються вміння та навички;
- 4) розвиток та вдосконалення видів соціокультурної та культурно-дозвільної діяльності націлених на формування СКК.

У нашій моделі використовуються активні й інтерактивні форми навчання учнів, до того ж часто застосовувалися допоміжні форми: самостійна робота, консультація, демонстрація зразків.

Ми вважаємо, що важливим фактором також є високий рівень сформованості СКК у самого вчителя.

Розвинені СКК у вчителя іноземної мови важливі з метою ефективного здійснення його професійної діяльності у ситуаціях полікультурної взаємодії. Педагог повинен мати такі здібності, як саморегуляція, рефлексія та емпатія, а також навички конструктивного толерантного спілкування. До основних

характеристик оцінки професіоналізму й, отже, сформованої соціокультурної компетенції педагога відносять [24]:

1. Сформована професійна та життєва позиція у програмах розвитку виховної та соціокультурної діяльності.
2. Розуміння пріоритетних напрямів та стратегічних пріоритетів розвитку спеціальної інфраструктури в даній системі освіти з урахуванням її специфіки.
3. Компетенції у формулюванні самостійно мети та завдання.
4. Наявність системи в роботі (наявність керівних та основоположних документів на робочому місці, наявність і змістовність у веденні документації, грамотність її заповнення).

Отже, можна зробити висновок, що соціокультурні компетенції є складовою сучасної компетентної особистості загалом, і є базисом її успішності.

Найважливішими умовами, які сприяють формуванню соціокультурної компетенції самого педагога у його діяльності, є перетворення цієї системи на відкриту соціально-педагогічну систему. Повинне бути створене соціокультурне середовище, що сприятиме формуванню у суб'єктів освіти м'яких і толерантних форм взаємодії, готовності до розуміння один одного, а головне – вміння йти назустріч один одному.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є експериментальна перевірка ефективності розробленої нами моделі формування соціокультурної компетентності учнів у процесі іншомовної освіти та її удосконалення у разі виявлення в ході апробації певних недоліків.

Висновки до розділу 1

У глобалізованому світі постійно зростає важливість розуміння іноземних мов і здатності спілкування ними, оскільки мови збагачують суспільство й особистість, сприяють взаєморозумінню, економічному та культурному розвитку.

Враховуючи все вищесказане, можна сказати, що зміни в суспільстві висувають нові вимоги до вдосконалення системи навчання іноземної мови в школі, особливо в частині оновлення змісту навчально-виховної роботи, впровадження нових технологій навчання, нових навчальних курсів, коригування навчальних програм відповідно до рекомендацій Ради Європи та Міністерства освіти і науки України. У сфері правової допомоги за останнє десятиліття в Україні розроблено низку законів та інших правових актів, що регулюють мовні відносини та мовну політику, особливо у сфері освіти.

Соціокультурна компетентність є ключовою у змісті навчання іноземної мови. Теоретичною основою визначення компетентностей, що входять до соціокультурної компетентності, визначено педагогічні та методичні підходи та напрями вивчення соціокультурного компонента навчання іноземної мови. Формування соціокультурної компетентності має певні особливості на кожному етапі навчання. Навчальна програма з іноземної мови забезпечує реалізацію країнознавчого аспекту на основі реалізації міжпредметних зв'язків та дидактичного принципу наступності. Соціокультурні теоретичні знання мають формуватися за трьома напрямками: соціокомунікація (мова, жестова мова, письмове спілкування); національний менталітет (загальна характеристика, ситуаційна характеристика, культурне самовизначення); національні досягнення (наука і мистецтво, історія і релігія).

У процесі вивчення іноземної мови важливо враховувати вікові особливості вихованців. Оскільки роль спілкування особливо важлива у навчанні іноземних мов, особливе значення має повага до вікових особливостей: педагогічне спілкування на уроці іноземної мови та поза ним має відповідати вимогам, оптимальним для цього віку.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНТЕРНЕТ- ПРОЄКТІВ

2.1. Етапи формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів.

Формування соціокультурної компетентності має певні особливості на кожному рівні шкільного навчання, які відображаються у виборі мовного матеріалу. Відбір матеріалу з різних галузей зарубіжної культури здійснюється не лише на основі мовленнєвих умінь, а передусім з урахуванням соціокультурних інтересів дітей певного віку. Так, якщо учнів початкових класів найбільше цікавлять такі питання: «У які ігри грає мій одноліток за кордоном?»; «Які мультфільми та фільми він любить?»; «Які у нього домашні тварини?»; «Чим він займається у вільний час?»; «Які предмети він вивчає в школі?», то в початковій школі зростає обсяг автентичного навчального матеріалу і змінюється його характер. Учні знайомляться із зарубіжними казками, легендами, оповіданнями, текстами в ЗМІ (репортажі, інтерв'ю, рекламні тексти), традиціями та святами в інших країнах, пам'ятниками столиць рідної країни та країни, мовою якої вони розмовляють, вивчають. Основна мета цього етапу - навчити учнів самостійно шукати соціокультурну інформацію в текстах для читання (аудіювання), розуміти їх за допомогою іншомовних коментарів, давати соціальну оцінку фактам, визначати характеристики соціально-культурного портрету народів і країн, мови яких вивчають, порівнювати іноземну культуру з рідною.

Оскільки лінгвосоціокультурна компетентність є частиною іншомовної комунікативної компетентності, а отже, частиною кожної мовленнєвої компетентності, її формування інтегрується з формуванням цих компетентностей. Завдяки цьому не існує універсальних ступенів сформованості та вдосконалення мовної та соціокультурної компетентностей. Розглянемо декілька прикладів того, як можна сформувати лінгвосоціокультурну компетентність в рамках роботи над мовною та мовленнєвою компетентністю.

Це передусім інтегроване формування мовної та соціокультурної компетентностей та мовних компетенцій. У процесі формування лексичної компетентності учні набувають соціолінгвістичних знань та навичок розуміння і застосування ЛО з національно-культурною семантикою різного рівня.

Передача та семантизація цих ЛО (особливо слів реальності та фонового словника) може здійснюватися за допомогою різних прийомів, наприклад:

- ілюстрація значення ЛО та відповідного терміна в іноземній мові у двох контекстах, які демонструють національно-культурну специфіку (наприклад, розкрити термін «подорож»: Контекст 1: «Англіїці люблять подорожувати. В останні роки подорожі до екзотичних країн домінували: Таїланд, Індія, Австралія». Контекст 2: «Українці теж подорожують охоче, але не так часто. Якщо дозволяють фінансові можливості, то вони проводять 2 тижні в Туреччині чи на Близькому Сході»);

- країнознавчого коментаря з прикладами (спочатку рідною мовою, а потім іноземною), що розкриває фонове значення слова ЛО (наприклад, відповідь, of course, не перекладається як «звичайно», але звучить різко, категорично і має відтінок «Як ти можеш цього не знати?»);

- визначення соціокультурного компонента ЛО шляхом укладання групових асоціограм до понять рідної культури та порівняння їх з асоціограмами в ІМ з подальшим обговоренням відмінностей та усвідомленням причин (наприклад, термінів «розслабитися», «відпочивати», «відвідати», «святкувати», «сім'я»);

- працювати з соціокультурними конотаціями ЛО, наводячи приклади, з яких учні самостійно розрізняють ці конотації (наприклад, в українській культурі зворушливі почуття викликає слово «ластівка», а в англійській мові- «duck»);

- наведення прикладів «протилежного» (наприклад, «Що означає не мати телебачення в Україні та США?» У нас - це скоріше дуже бідна родина, яка неспроможна купити телевізор, а в США від телевізора відмовляються

родини середнього класу, які свідомо протистоять маніпулюванню засобами масової інформації).

На етапі автоматизації мовлення з новою ЛО вчитель має можливість тренувати з учнями використання постійних виразів і зразків мовленнєвого етикету в мінідіалогах, звертати увагу учнів на те, які мовленнєві засоби використовуються, якщо ви хочете вибачитися, запитати щось, і чому використовуються саме ці засоби, а не інші.

Робота над граматичною компетентністю зазвичай передбачає використання контексту та ситуацій для представлення нових граматичних структур та автоматизації мовленнєвих дій з ними. На обох етапах роботи вчитель має запропонувати учням якомога більше автентичних контекстів і ситуацій (а не «стерильні фрази» на кшталт «Учень читає книгу»), у яких використовується структура, що враховує національно-культурні характеристики, наприклад: *Sven liest das Buch «Momo»*. Розробляючи ГС з національно-культурною складовою, вчитель повинен не лише звернути увагу учнів на особливості їх використання, а й обговорити причини в евристичній бесіді.

В процесі формування фонетичної компетентності для фонетичної зарядки доцільно використовувати прислів'я, приказки, вірші, короткі вірші тощо.

Щодо формування ЛСК та мовленнєвих компетентностей з читання та аудіювання, тексти для читання (художні, патріотичні, публіцистичні, прагматичні, тексти в Інтернеті) та аудіювання (навчальні аудіо- та відеозаписи, автентичні теле- та радіопроекти, художні та документальні відео) є надійним ресурсом, який надає учням місцеві, культурні та соціальні знання. Особливу роль у цьому процесі відіграють дотекстова та текстова фази твору. На дотекстовій фазі, коли здійснюється ознайомлення з предметом і ситуацією спілкування та усуваються змістові і лексичні труднощі, необхідно обговорити з учнями не лише теми та проблеми, які будуть обговорюватися в тексті, а й розпочати прогнозування текстового

змісту, порівнювати подібний зміст і проблеми з рідною культурою, аналізувати ймовірні шляхи їх вирішення в обох культурах тощо. Це означає, що на цьому етапі починається процес засвоєння учнями мовних, культурних та лінгвосоціокультурних знань і продовжується під час читання чи прослуховування текстів. А подолання лексичних труднощів часто стосується ЛО з національно-культурною семантикою.

У разі потреби вилучена культурна та соціокультурна інформація має бути обговорена та проаналізована, оскільки накопичення знань про країну автоматично не призводить до адекватного розуміння іншої культури. Учні можуть ознайомитися з найбільш типовими прикладами культурно-специфічних правил і стандартів спілкування та моделей комунікаційної поведінки, якщо вони надані відповідно до рівня та цілей викладання автентичних друкованих та відеоматеріалів, які представляють приклади комунікативної поведінки їх однолітків. Після читання/повторення необхідно організувати обговорення та аналіз, щоб учні усвідомили взаємозалежність мови та культури у процесі спілкування, сенсibilізувати учнів до можливих результатів. Що стосується паралінгвістичних і невербальних засобів спілкування, то слід мати на увазі, що школа може орієнтуватися лише на рецептивне навчання, особливо те, без якого неможливо зрозуміти основний зміст і значення типової ситуації спілкування.

Під час повторного тестування автентичних ВФГ учитель може попросити учнів зафіксувати деякі паралінгвістичні та невербальні засоби спілкування, спробувати розкрити їх значення, а потім прокоментувати їх і організувати порівняння з подібними засобами у вітчизняній культурі. Ці види роботи допоможуть розвинути в учнів соціокультурну спостережливість і чуйність.

Оскільки міжкультурна комунікація часто пов'язана з обміном інформацією про країну та соціокультуру, то найкраще для цього підходять рольові ігри, які зазвичай відбуваються після читання чи прослуховування текстів з такою інформацією. Тоді текст служить стимулом і смисловою

опорою для мовлення. Рекомендується запропонувати учням іншу підтримку, наприклад, логіко-структурні або функціональні схеми діалогів та візуальну наочність, наприклад: Учень 1: Попросіть свого однолітка з Атланти відсвяткувати День подяки. Учень 2: Ти - американський підліток. Розкажи своєму другу з Харкова про це свято, якого у них немає.

Важливішим за накопичення регіональних і культурних знань, які завжди залишаються фрагментарними, є формування навичок і стратегій відкриття і розуміння чужого світу, усвідомлення його унікальності та відмінності від власного світу. Тому, крім пояснень, учитель може запропонувати короткі описи міжкультурних непорозумінь іноземною мовою в старшій школі та організувати їх аналіз, тобто зробити предметом обговорення механізм можливих непорозумінь.

Формування ЛСК, інтегрованого з компетентністю письма, передбачає, зокрема, оволодіння загальнокультурними та національно-культурними знаннями з теми чи проблеми, на яку написано конкретний текст, а також мовних та соціокультурних знань, умінь і навичок, писати на: вибір мови та мовлення, враховуючи: стиль мовлення, знання правильного редагування та структури тексту (так звані немовні стандарти): лист, електронна пошта, резюме, есе тощо.

Наведемо приклади кожного з вищенаведених етапів формування компетентності, що вивчається.

I. Група вправ для оволодіння структурно-семантичною організацією країнознавства англійською мовою. У процесі реалізації групи вправ для оволодіння структурно-семантичною організацією країнознавства англійською мовою, пов'язаних з усвідомленням композиційної структури та комунікаційних функцій. Частково контролюється ступінь контролю мовлення учнів у вправах цієї групи.

Видами вправ цієї групи є виділення окремих структурних частин тексту, визначення їх комунікаційних функцій тощо. Розглянемо приклади вправ цієї групи.

1.1. Підгрупа (ГГ) для розвитку орієнтаційних навичок у структурно-смісловій організації текстів країни різних жанрів.

Приклад 1: Умовно-комунікативна рецептивна частково керована.

Мета вправи: розвивати в учнів уміння орієнтуватися у структурно-смісловій організації статті в англomовному журналі.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Метод контролю: взаємний контроль за допомогою ключа.

Instruction: You've just read an interesting article about the flora and fauna of New Zealand. Your friend hasn't read the article and asked you to give a summary of the article. You are short of time but you can't refuse her. Look through this article and make notes of its topic and the author's main ideas.

1.2. Розвиток навичок щодо ПГ для аналізу основного ілюстраційного матеріалу ЛСК.

Приклад 2: умовно-комунікативна рецептивна частково керована.

Мета вправи: сформувати в учнів уміння прогнозувати зміст статті в англomовному журналі за малюнками.

Режим виконання: робота в парах.

Метод контролю: взаємоконтроль.

Instruction: Work in pairs. You are editors of the international youth magazine. Relate the headlines to the pictures which represent some crosscultural situations.

1.3. ПГ для формування або активізації медіа компетентностей.

Приклад 3: умовно-комунікативна рецептивна продуктивна частково керована.

Мета вправи: розвивати та вдосконалювати вміння користуватися різними видами безкоштовних електронних словників та оперувати посиланнями.

Режим виконання: індивідуальна робота в онлайн-режимі.

Метод контролю: групове обговорення.

Instruction: While reading the text about the culture of New Zealand you have come across some unfamiliar word combinations which prevent you from understanding the meaning. Find some free online English:English and English:Ukrainian/Russian Dictionaries and browse them with the links. Discuss in groups which dictionaries are more efficient to use.

II. Група вправ для формування навичок читання країнознавчих текстів. Група вправ для формування лексикограматичних мовленнєвих навичок читання країнознавчих текстів орієнтована на формування таких умінь, як: співвідносити форму слова з його значенням, відгадувати значення невідомих слів за ключами контексту, вміння прогнозувати лексичні одиниці, вміння розпізнавати граматичну будову речення та абзацу, співвідносити граматичну будову речення зі значенням і змістом.

Розглянемо приклади вправ цієї групи.

2.1. ПГ для формування лексичних мовленнєвих навичок читання країнознавчого тексту.

Приклад 4: некомунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета вправи: навчити учнів розпізнавати значення слова за контекстом.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Метод контролю: контроль з боку вчителя.

Instruction: Read the passage from the article and try to determine the meaning of the words in bold. Discuss your ideas in class.

2.1. ПГ для формування граматичних мовленнєвих навичок читання країнознавчих текстів.

Приклад 5: некомунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета вправи: навчити учнів розпізнавати значення граматичних структур used to, to be used, to get used to за контекстом.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Метод контролю: контроль з боку вчителя.

Instruction: Read the extract of the text which was taken from the diary of an old lady from Canberra and try to determine the meaning of the grammatical structures in bold and define their meaning. Discuss your ideas in class.

III. Група вправ, щоб навчитися розпізнавати, розуміти та інтерпретувати інформацію, отриману під час читання ЛСК.

3.1. ПГ для оновлення базових знань ЛСК.

Приклад б: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, некерована.

Мета вправи: активізувати опорні знання учнів з ЛСК.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Метод контролю: взаємний контроль за допомогою ключа.

Instruction: You want to participate in the TV programme «The Wittiest». The sphere of your knowledge is New Zealand. Do the test to check your general knowledge before taking part in the casting. Choose the proper item, check yourself with the key.

1. New Zealand is an island country

- a) 100 miles from
- b) 1,000 miles from Australia
- c) 10,000 miles from Australia

2. The capital of New Zealand is

- a) Wellington
- b) Canberra
- c) Christchurch

3. New Zealand is a

- a) parliamentary republic
- b) constitutional monarchy
- c) absolute monarchy

4. New Zealand has ... a year.

- a) nearly 400 earthquakes
- b) nearly 40 earthquakes

- c) nearly 4 earthquakes
5. In New Zealand the middle of summer is in ...
- a) July
 - b) June
 - c) January
6. One of the national symbols of New Zealand is kiwi, it is a
- a) fruit
 - b) berry
 - c) bird
7. The official languages of New Zealand are ...
- a) English and Maori
 - b) English and Zelandian
 - c) English and Australian
8. One of the following holidays is NOT an official public holiday, it is
- a) Queen Elizabeth's Birthday
 - b) Labour Day
 - c) Victory Day
9. The climate of New Zealand is
- a) subtropical
 - b) temperate
 - c) continental
10. They call ... 'ANZAC' Day
- a) Easter
 - b) New Year's Day
 - c) Christmas Day

Key: 1. b, 2 a, 3. b, 4. a, 5. c, 6. c, 7. a, 8. c, 9. b, 10. a.

3.2. ПГ для формування навичок розпізнавання ЛСК інформації.

Приклад 7: комунікативна, рецептивно-продуктивна, неоголошена.

Мета: форма ідентифікації інформації ЛСК.

Режим роботи: індивідуальна робота.

Метод контролю: контроль з боку вчителя.

Instruction: Read the article and underline anything that surprises you about the Australian character or what you think is not fair. Discuss with your partner.

2.2. Роль сучасних Інтернет-проектів у формуванні соціокультурної компетенції.

Стрімкий інформаційний та науково-технічний розвиток ставить нові вимоги до якості освіти, інтелектуального та професійного рівня людини та суспільства.

Сучасні шкільні завдання значно ускладнюються. Випускник повинен володіти високою компетентністю, вміти самостійно вчитися, працювати з інформацією, бути готовим до творчої, інноваційної діяльності.

Вирішити ці питання можна лише якісним управлінням шкільними процесами, створенням у школі інноваційного середовища - системи взаємовідносин, підкріплених комплексом організаційних, методичних, психологічних заходів, що забезпечують активне впровадження інновацій у навчально-виховний процес.

Стратегічна мета школи очевидна: удосконалити й упорядкувати навчання, забезпечити всебічний розвиток особистості дитини. Цього можна досягти за рахунок інноваційного розвитку закладу, зокрема шляхом системного використання ІКТ.

В останні роки виникла потреба в цілеспрямованому системному використанні в навчальному процесі електронних навчальних ресурсів (ЕОР). Час ліквідації комп'ютерної безграмотності та безсистемного користування Інтернетом давно минули. Необхідно підвищувати рівень інформаційної культури, підвищувати ІКТ-компетенції вчителів та учнів, активно стимулювати творчу, інноваційну діяльність вчителів, самостійне навчання учнів.

Для того, щоб учень розвивався, має розвиватися школа: щоб інновація була в навчальному процесі, вона насамперед має бути в управлінні навчальним закладом. Потрібні позитивні зміни, краща освіта, краща якість усіх заходів, конструктивні зміни для вчителів, учнів та батьків. Потрібна системна модернізація школи. Найважливішим у цій проблемі є повна інформатизація закладу, накопичення та інтеграція електронних освітніх

ресурсів (ЕОР), формування звички вчителя та учнів вчитися з активним використанням цих сучасних ресурсів.

Використання технічних засобів навчання давно увійшло в структуру навчального процесу в сучасній вищій школі. На сучасному етапі впровадження інноваційних методів навчання, якими є інформаційні технології, зокрема використання Інтернет-ресурсів у викладанні іноземної мови в немовному ВНЗ та в аспірантурі. Інформатизація освіти нині передбачає використання швидкісних медіа, нових інформаційно-телекомунікаційних технологій, тощо.

Сучасні інтернет-технології відкривають широкі можливості як для викладачів, так і для учнів. Дидактика розглядає систему освіти як відносно стабільну відкриту систему. Її стійкість полягає в узгодженості основних дидактичних компонентів, а саме мети та змісту навчання відповідно до прийнятих програм і освітніх стандартів. Варіювання ж стосується методів, організаційних форм та засобів навчання.

Для мовного навчання вирішальну роль у виборі засобів, форм і методів навчання відіграє специфіка предмета вивчення - іноземної мови. У сфері немовної вищої освіти, де іноземна мова є не спеціалізацією, а однією з програмних дисциплін, метою вивчення іноземної мови є розвиток мовної та мовленнєвої, комунікативної та соціокультурної компетентності, що дозволяє застосовувати в професійній діяльності різні методики отримання професійної інформації з іншомовних джерел, в тому числі з Інтернет-ресурсів.

Слід мати на увазі, що можливості Інтернету найкраще використовуються на етапі вдосконалення мовних навичок. У зв'язку з тим, що за рахунок удосконалення навчання розширюється коло традиційних навчальних завдань, використання Інтернет-ресурсів у навчанні іноземної мови є одним із варіантів вирішення сучасних дидактичних завдань. Робота з Інтернет-ресурсами сприяє інтеграції педагогічної та науково-дослідницької діяльності. Цим передбачається використання активних методів навчання,

підсилення творчої та інтелектуальної складових роботи слухачів мовного курсу.

Слід підкреслити, що інформативність Інтернет-ресурсів є однією з їх найцінніших властивостей і стимулює мотивацію до навчання. Створення умов, за яких учні самі використовують навчальний матеріал, знаходять завдання, виконують їх, сприяє покращенню загальної успішності у оволодінні іноземною мовою. Визначення основної ролі інформації та швидкі темпи розвитку інформаційних технологій вимагають формування особливої інформаційної культури особистості.

Обсяг накопичених людством знань сьогодні зростає незрівнянно швидше, ніж в інші історичні періоди, а це потребує створення нових підходів до організації навчального процесу.

Важливим є вдосконалення програмно-методичного забезпечення навчального процесу. Це додає актуальності розробці методики застосування техніко-дидактичних умінь інформаційних технологій для підвищення креативності, формування навичок створення стратегій пошуку навчально-професійних завдань. Враховуючи це, викладачі повинні вміти грамотно відбирати та застосовувати ті технології, які повністю відповідають змісту та меті вивчення певної галузі, сприяючи досягненню мети навчання учня з урахуванням його індивідуальних особливостей. Важливою умовою успішного проходження курсу іноземної мови є врахування психологічних і перцептивних здібностей учнів разом із встановленим на початку рівнем знання іноземної мови.

Вирішальну роль має підбір навчальних матеріалів на рівні лексичного, граматичного, фонетичного, мовно-ситуативного, наочного рівня тощо. Звичайно, вчитель повинен звертати увагу на наявність матеріалів відповідно до рівня знань кожного учня навчальної групи, щоб матеріали різної складності опрацьовувалися з урахуванням психологічних та інших суб'єктивних особливостей учнів. Важливу роль відіграють консультації та постійна методична допомога вчителя.

Доцільність використання аудіовізуальних Інтернет-ресурсів у навчанні іноземної мови для професійних цілей визначається метою розширення, поглиблення та спеціалізації мовного матеріалу, що використовується у професійній сфері, завданням набуття знань іноземною мовою для професійної діяльності та подальша освіта в післядипломній професійній освіті. Широке використання оригінальних аудіо- та відеозаписів із супровідними рядками субтитрів, які візуально відображаються на екрані або висловлювання іноземної мови, чи їх переклад, дозволяє ефективно впроваджувати у викладання багатьох золотих дидактичних правил, у тому числі таких суттєвих, як принцип наочності.

Дидактичні технології Інтернету дозволяють використовувати відеозаписи, онлайн-відео, аудіозаписи, які сприяють інтеграції учня в активне сприйняття автентичної розмови, лекцій, повідомлень, розповідей, діалогу носіїв англійської мови. На навчальних сторінках є різноманітні матеріали такого типу. Рекомендації щодо їх розробки враховують виконання попередніх завдань, у яких користувачеві ставиться мета прослухати або переглянути запропоновані матеріали (наприклад, Listen carefully to the video and then answer the questions in the exercise). Особливої уваги заслуговує можливість, яку YouTube надає для отримання додаткових субтитрів для трансляційного відео (сервіси - запис аудіо за допомогою сервісу, який використовує технологію розпізнавання мовлення Google для створення автоматичних субтитрів для відео; увімкнення субтитрів; вимкнення субтитрів; переклад субтитрів тощо). Специфіка використання Інтернет-ресурсів у процесі вивчення іноземної мови полягає в двосторонньому характері навчального процесу - як на уроках під керівництвом учителя, так і в позаурочній діяльності учнів. Надані Інтернетом онлайн і офлайн матеріали дозволяють самостійно перевіряти правильність виконання вправ, користуватися різноманітними базами даних, енциклопедіями та довідниками, а також охоплювати носіїв мови незалежно від відстані та часу.

Наявність величезної кількості різноманітної інформації та різноманітні аспекти побудови освітніх сайтів визначають безліч можливостей користувача для роботи з навчальними матеріалами, наприклад, застосування рубрик: full English grammar with explanations and examples; fully searchable grammar subjects; learning games and tests; writing section; punctuation section; spelling help; multi-dictionary lookup; direct access to online services; vocabulary section, etc.

При опрацюванні граматичного матеріалу пропонуються, наприклад, такі сервіси: explanation of all main verb forms in English; graphical representation of verb timelines; examples and illustrations; audio and video grammar presentations; list of English irregular verbs; direct access to sites and services; optional access to grammar exercises online, etc.

Комплексність впливу на канали сприйняття інформації обумовлена можливістю одночасного використання абстрактної графічної графіки, відео, можливістю опрацювання навчальних матеріалів у відповідному, на розсуд учня, темпі та режимі (одноразовий або багаторазовий перегляд, пауза, повторення). Освітнє середовище Інтернету, безумовно, має певні переваги перед друкованими матеріалами, аудіо- та відеокурсами, надає багату інформацію, різноманітні сервіси, впливає на складні перцептивні канали сприйняття інформації, дозволяє індивідуалізувати навчання та самоосвіту тощо. Інтернет через глобальну мережу відкриває доступ до інформації у світових наукових центрах, бібліотеках, що створює реальні умови для самоосвіти, поширення світогляду, підвищення кваліфікації.

Специфіка навчання іноземної мови полягає в тому, що в своєму процесі воно переважно передбачає формування і розвиток мовленнєвих навичок, а не набуття знань у чистому вигляді. Для того, хто навчається, мовна знакова система важлива не тільки тому, що вона репрезентує об'єкти дійсності, а й сама по собі. Мультимедійні засоби навчання поєднують у собі позитивні риси візуальних і словесних засобів завдяки їх природної універсальності та

реалізують їх із набагато більшим ефектом. Такі заняття, безсумнівно, вимагають навичок від тих, хто навчається, і від тих, хто викладає.

Крім усього іншого, мережеві сервіси мають певні дидактичні особливості, корисні в навчанні, особливо при вивченні іноземної мови за професійною метою. Інтернет створює унікальну можливість вивчати іноземну мову за допомогою автентичних текстів, слухати та спілкуватися з мовцями, створюючи таким чином природне мовне середовище. Нове покоління цифрових навчальних ресурсів має суттєві переваги: урок з їх використанням розроблений як мультимедійний та інтерактивний. Крім того, учні мають можливість глибше вникнути в структуру складних процесів і об'єктів дослідження, досягти практично будь-якого рівня деталізації, в тому числі внутрішньої структури процесу дослідження. Це підвищить рівень навчальних результатів.

У програмі інформатизації школи забезпечується значне збільшення комп'ютерних систем у класі, підключення до Інтернету, впровадження цифрового телебачення, інтеграцію аудіо та відео (для телеконференцій), максимальне спрощення доступу до інформації для всіх учасників навчальних курсів, масове використання електронних освітніх ресурсів (ЕОР) нового покоління.

Створення інформаційно-освітнього середовища в Інтернеті дає змогу реалізувати один із принципів демократизації освіти - доступ до якісної освіти: незалежно від місця проживання чи інших об'єктивних причин, учень повинен отримати не лише багаті знання про освіту, а й можливість отримати якісну освіту і створити достатній рівень компетентності для її використання у професійній діяльності та безперервної гуманітарної освіти. Особливо це актуально сьогодні, коли є різниця в результатах зовнішнього незалежного оцінювання знань з гуманітарних дисциплін – історії України, української мови, іноземної мови учнів сільських та міських шкіл. Можливість дистанційного навчання гуманітарних предметів за програмою профільної освіти та підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання обмежена для

випускників попередніх років, які бажають вступити на гуманітарний факультет.

Уміння самостійно здобувати знання в умовах доступного навчання має бути пріоритетним у сучасній вищій та середній освіті. Саме Інтернет-середовище дозволяє організувати взаємодію учнів і вчителів, що мотивує та стимулює творчу, експериментальну навчальну діяльність.

Аналіз наукової літератури дав змогу визначити оптимальні способи використання Інтернету в системі уроків.

Перший спосіб - побудувати цілий урок на основі роботи в Інтернеті з певними навчальними та інформаційними програмами. Використання Інтернету під час уроку здебільшого базується на роботі з навчально-інформаційними сайтами, цей метод ефективний при поданні нового матеріалу або вивченні окремих тем.

Другий спосіб - використовувати Інтернет як структурний елемент уроку. В основі уроку лежить організація роботи з такими видами діяльності: використання електронної пошти та написання листа другу, опрацювання діалогічних ситуацій, перегляд відео, виконання онлайн-тестів, вікторин, завдань на закріплення лексичних, граматичних та фонетичних навичок. Можна створювати навчальні ситуації кілька разів протягом уроку за допомогою електронного ресурсу.

Третій спосіб - використання Інтернету для самостійної роботи учнів - дуже ефективний спосіб використання Інтернету в навчальних цілях. Завдання можуть бути індивідуальними для кожного учня або команди. Учням, як правило, цікавіше вирішувати проектні завдання разом з однолітками.

Соціокультурні Інтернет-проекти також є процесом цілеспрямованого керівництва мотиваційною, пізнавальною та творчою діяльністю учнів, оскільки використання комп'ютера в навчальних цілях створює сприятливі умови для підвищення мотивації пізнавальної та творчої діяльності учнів, що в свою чергу неможливо без активної роботи і сприйняття. Саме це

допомагає вчителям в теорії і на практиці керувати процесом від незнання до знання і послідовного комплексного розвитку особистості учнів. Все це зараз стає реальністю, оскільки телекомунікаційні технології відкрили вікна в широкий світ і надали учням і викладачам величезні можливості для розвитку в сучасному інтегрованому співтоваристві. Отримавши доступ до великої кількості інформаційних ресурсів в Інтернеті та можливість співпрацювати в різних проєктах з іншими країнами - представниками інших культур, студенти можуть разом вирішувати будь-які проблеми по всьому світу, що сприяє підвищенню мотивації студентів. Така спільна робота є важливою для розвитку соціокультурної компетентності, без якої стає неможливим культурний діалог, під час якого вирішуються багато глобальних проблем сучасності.

Сучасні комп'ютерні технології відіграють важливу роль в організації самостійної творчої та науково-дослідницької діяльності під час роботи над соціокультурними Інтернет-проєктами, оскільки мають такі педагогічні характеристики, які важливі для розвитку творчих дослідницьких здібностей учнів:

- організація соціокультурних Інтернет-проєктів за участю різних країн. Така спільна робота над проєктами представників різних культур є окремою творчою та пізнавально-дослідницькою діяльністю тих, хто навчається під керівництвом викладача; оскільки така співпраця сприяє пізнанню інших культур, способу життя та менталітету партнерів проєкту, а також пізнанню власної культури та себе через призму іншої культури;

- швидкий обмін інформацією, ідеями, планами, тим самим розширюючи кругозір та підвищуючи культурний рівень;

- розвиток комунікативних навичок, необхідних для спілкування, культури спілкування, розвиток якої важливий для культурного діалогу. Ці якості, в свою чергу, розвивають вміння коротко і чітко формулювати свою думку, толерантно ставитися до точки зору партнера, вміння вести дискусію, вміння аргументувати свою думку, поважаючи думку партнера;

- розвиток навичок самостійного пізнавального та творчого дослідження;

- уміння шукати, знаходити та структурувати інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою комп'ютерних технологій;

- створення реального соціокультурного середовища, що підтримує природну потребу у спілкуванні з представниками інших культур і тим самим- потребу у вивченні інших культур;

- гуманістичний та культурний розвиток учнів шляхом залучення їх до культурно-гуманістичної та етнічної інформації.

Соціокультурні Інтернет-проекти - це принципово новий підхід до викладання та навчання, основними ознаками якого є:

- широка соціокультурна комунікація, що зближує представників різних культур і стирає межі між ними; вільний обмін думками та поглядами, ідеями та інформацією між учасниками спільних міжнародних та міжкультурних проектів; бажання пізнати інші культури, розширити свій соціокультурний світогляд;

- реалізація реальних дослідницьких соціокультурних проектів, що сприяють пізнанню інших культур, менталітету та побуту, історії інших країн, соціальних явищ у їх динаміці;

- широкі контакти з культурою інших народів, історичним досвідом інших;

- підтримка розвитку та поширення гуманітарних наук, з акцентом на моральні сторони життя та діяльності людини, її культурний розвиток та самовизначення;

- сприяння знанням самобутньої культури та культури учасників проекту;

- підтримка набуття вчителями та учнями соціокультурного досвіду, необхідного в житті, а також різноманітних суміжних навичок та компетенцій, наприклад вміння використовувати комп'ютерні технології для отримання необхідної соціально-культурної інформації.

Основна ідея соціокультурного Інтернет-проєкту - активізація розумової діяльності учнів, оновлення навчально-пізнавальної діяльності, розвиток самостійності та креативності в отриманні знань. Необхідність впровадження цієї технології підтверджується такими педагогічно-дидактичними сентенціями: необхідно дати учням можливість самостійно і творчо мислити та розв'язувати потенційні проблеми; мова має бути засобом міжкультурної взаємодії, за допомогою якого учні знайомляться з регіональними проблемами; сприяння інтеграції культур в інтерактивний діалог з єдиною метою пізнання іншої культури, а також самих себе та своєї культури через призму нової культури.

Важливо, що соціокультурні Інтернет-проєкти - це інтерактивна взаємодія, в якій учні виконують різні соціальні ролі, виступаючи у вирішенні проблем. Основою цієї технології є розвиток пізнавальних умінь учнів, вміння самостійно конструювати свої соціокультурні знання, вміння орієнтуватися в інформаційному соціокультурному просторі, розвиток критичного мислення. Уміння орієнтуватися в інформаційному соціокультурному просторі є найважливішим у сучасному світі, оскільки передбачає інтеграцію знань та умінь із різних галузей науки, техніки та техніки.

Таким чином, можна констатувати, що соціокультурний Інтернет-проєкт- це спільна творча дослідницька діяльність учнів - представників різних культур, організована на основі комп'ютерних та мультимедійних технологій, яка має спільну проблему, мету, узгоджені методи та рішення. досягти спільного результату з його подальшим комп'ютерним представленням.

Велику роль у використанні технології соціокультурних Інтернет-проєктів відіграє вчитель, адже саме в проєктах реалізується новий стиль викладання та навчання - навчання у співпраці, яке полягає у рівноправному партнерстві викладача та учнів. Роль вчителя полягає у забезпеченні реальних умов для свободи та відповідальності учнів.

Отже, цілеспрямоване та кваліфіковане використання Інтернет-проектів у навчанні іноземної мови таким чином значно підвищує ефективність навчального процесу та забезпечує формування іншомовної та комунікативної компетентності учня завдяки доступності та комунікативно-лінгвістичній спрямованості процесу, постійно підвищуючи комунікативність та знання мови.

Висновки до розділу 2

Формування соціокультурної компетентності учнів відбувається шляхом засвоєння певних лінгвокультурологічних понять у межах тем, передбачених програмою, за допомогою методу семантичного відображення інокультурних областей Інтернету. При цьому відбувається формування толерантності до інших культур і представників інших національностей, вміння працювати в команді, вміння конструювати нові соціокультурні знання, вміння поводитися в складних соціокультурних ситуаціях і знаходити нові шляхи вирішення складних соціокультурних проблем.

Розвиток соціокультурної компетентності найбільш ефективний за допомогою сучасних комп'ютерних технологій, у контексті соціокультурних Інтернет-проектів, оскільки вони підтримують занурення в автентичне соціокультурне середовище, пропонують справді евристичні завдання, що потребують творчості та дослідження. Такі завдання сприяють самостійному формуванню мовних, професійних та соціокультурних умінь і згодом служать модернізації процесу формування іншомовної компетенції, результатом якого є засвоєння стратегії формування власних знань у професійній сфері. Тому це є важливим і необхідним поєднувати вивчення мов, культур і технологій для вирішення проблем, з якими зараз стикається суспільство.

У процесі формування соціокультурної компетентності учнів вони пізнають іншу культуру, вивчають її історію, знайомляться з різними сферами сучасного життя інших культур та зразками поведінки носіїв мови. Це виводить процес вивчення іноземних мов на якісно новий, продуктивний

рівень і дає змогу сформувати в процесі навчання багатогранну та багатогранну особистість, у майбутньому гнучкого професіонала, здатного адаптуватися до нових умов і постійно мінливого суспільства. вимоги.

Таким чином, досвід показує, що участь у соціокультурних Інтернет-проектах призводить до позитивної тенденції в особистісному розвитку учнів, що виражається у підвищенні рівня соціокультурної компетентності, а також важливих ключових навичок, творчих та дослідницьких умінь.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

3.1 Аналіз існуючих Інтернет –проектів, які можуть бути використані для формування соціокультурної компетенції

Розвиток інформаційних технологій змушує вчителів використовувати цей інструмент для створення цікавих і мотивуючих занять з вивчення англійської мови., які підтримуються новими ІТ, щоб допомогти своїм студентам вивчати англійську мову та практикувати англійську в автентичному середовищі. Діяльність включає діяльність в Інтернеті як засіб відпрацювання інтегрованих навичок з іноземної мови. з'ясувати корисність використання електронної пошти, блогів та Facebook як сучасних засобів комунікації, доступних в Інтернеті, щоб полегшити студентам вивчення англійської мови в класі та поза ним. Ці заходи покликані заохотити учнів використовувати автентичне середовище поза класом, щоб практикувати свої мовні навички та спілкуватися з іншими.

Якщо казати про галузь мовної освіти, то потенціал нових технологій безмежний. У контексті безмежності потенціалу технології для мовної освіти, загальноновизнано, що використання цих застосунків в усьому світі також призвело до значних змін з боку обох: учнів і викладачів. Припускається, що «розвиток технологій зробив революцію у тому, як вихователі навчають учнів» [23].

Зараз вчителі англійської мови роблять інноваційні кроки для інтеграції технологій у своє навчальне середовище. Вчителі мають широкий вибір для

інтеграції технологій у свої класи. Один з цих варіантів – це використання інструментів Web 2.0. За допомогою цих інструментів, якщо вони належним чином інтегровані в хід уроку, вчителі можуть створити більш захоплююче, інтерактивне та мотивуюче навчальне середовище у своєму уроці. Проте в Інтернеті є сотні цих інструментів, не усі вони є перспективними у відповідності з навчальними цілями. Тому важливо визначити відповідні для використання в викладанні мови. Цілі викладання англійської мови як іноземної, визначається після суворого відбору на основі практичних даних, експериментів і досвіду. Такий підхід корисний для вчителів мови, для того щоб бути обізнаними про можливе використання інструментів Web 2.0 для збагачення їхнього навчального середовища. Спробуємо проаналізувати деякі з найкорисніших інструментів Web 2.0

Мільйони людей використовують інструменти під назвою Web 2.0. Хоча єдиної думки щодо цього немає, але цей термін відноситься до другого покоління всесвітньої мережі, що робить її доступною для користувачів людям легше співпрацювати та обмінюватися інформацією в Інтернеті. Насправді існує багато визначень у літературі, яка визначає, що таке Web 2.0. Однак залежно від них визначення можуть сильно відрізнятись в залежності від того, як ви отримуєте доступ до Web 2.0. Web 2.0 — це «веб-технологія, яка спрямована на підвищення креативності, обмін інформацією та співпрацю між користувачам»[1]. Ключові слова в цьому визначенні - це творчість, інформаційний обмін і співпраця, в даному випадку вони є способами їх використання в освіті.

Як ми знаємо, матеріали, які використовуються на традиційних уроках, є переважно статичними текстовими матеріалами. До них належать основні підручники, робочі зошити, конспекти лекцій та листівки. Всі ці матеріали переважно статичні. Вчителі відповідають за внесення інтерактивності та динамізму у свою роботу. І саме використання інструментів Web 2.0 може додати інтерактивності до вивчення мови, за допомогою освітнього середовища та матеріалів, що використовуються в цих середовищах. Було

проведено багато досліджень для вивчення використання засобів Web 2.0 у викладанні мови. Ці дослідження постійно збільшуються, оскільки педагоги та дослідники намагаються вивчити різні аспекти інструментів Web 2.0. Проте є абсолютна потреба в експериментальних дослідженнях використання інструментів Web 2.0 у викладанні мови з багатьох сторін. При розгляді різних інструментів Web 2.0, слід відзначити, що використання цих інструментів залежить в основному від ентузіазму вчителів до інтеграції технології на своїх уроках. Ми вважаємо, що при правильному використанні ці засоби матимуть позитивний ефект про процес викладання та навчання.

В Інтернеті вчителі мови можуть знайти багато інструментів Web 2.0, які можна використовувати у процесі викладання. Як різновид нової технології,

Web 2.0 – це метафора зміни парадигми використання веб-технологій. У нашому сучасному світі замість пасивного навчання Web 2.0 дає студентам можливість створювати ідеї та коментарі в Інтернеті, а не просто читати чи переглядати, як у Web 1.0 меню інструментів[47]. Найпоширеніші інструменти Web 2.0 включають блоги, вікі, Skype і багатокористувацьке віртуальне середовище (MUVE). Багато з цих інструментів Web 2.0 були інтегровані у кабінети іноземних мов, щоб покращити навчання студентів. До цього часу найбільш часто використовуваним технологічним інструментом на уроці іноземної мови був PowerPoint і використовувався в основному як інструмент для полегшення безпосереднього процесу навчання. Проте зараз потрібні інші технологічні інструменти, щоб йти у ногу з часом. Деякі інструменти Web 2.0 надзвичайно важливі, вони надають перевагу цим технологіям у викладанні та вивченні іноземних мов. Але слід зазначити, що при впровадженні Web 2.0 у навчанні іноземних мов необхідно враховувати різні фактори. Фактори, які слід враховувати, це: економічність, відповідність навчальному дизайну, наявність спеціальних онлайн-інструментів, а також питання конфіденційності.

Отже, ми розглянемо такі технології, такі як Facebook, wiki, biogs, Skype, MUVE та інші синхронізатори та асинхронні онлайн-інструменти. Технології залучають одна одну до форм комунікації між людьми і групами через комп'ютер, які знаходяться в мережі. Хоча важко припустити, що те, що ми сьогодні маємо в руках, — це найсучасніші технології, поточні рішення надані освітніми технологіями, безсумнівно, пропонують легкість і задоволення учням і вчителям процесу вивчення іноземної мови. "...хоча розвиток технологій був спровокований винаходом комп'ютера і чіпів, а покращений програмним забезпеченням, саме Інтернет прискорив використання та поширення технологій це по всьому світу.

Саме магія Інтернету створює Інтернет і робить його таким популярним». З цією метою важко ігнорувати допомогу Інтернету для автономного та безперервного навчання іноземної мови, оскільки він забезпечує учням мають доступ до сучасних і легко модифікованих матеріалів, заходів, ресурсів тощо. Віртуальні платформи, описані раніше, надають численні можливості для опанування та практики мовних навичок. Учні можуть знайти багато письмових, візуальних та аудіофайлів, а також реальних людей, з якими вони можуть поділитися інформацією, і таким чином навчати один одного або навчатися один у одного.

Тому нинішні освітні системи мають потребу надавати учням рішення, які дозволять індивідуальне, ліберальне навчання та навчання протягом усього життя, яке в свою чергу вимагатиме перегляду питання оцінювання в освіті. Щоб скористатися педагогічними можливостями, наданими цифровим світом, необхідно перевизначити, ким буде успішний учень: той, хто набере бали високий рівень у тестах, підготовлених його/її вчителем, або тим, хто успішно складає та отримує високі бали від деяких конкретних тестів, які готують різні викладачі, і які можна знайти в Інтернеті. Іншими словами, можливо краще бути людиною, яка вміє спілкуватися з іншими, або людиною, яка має багато теоретичних знань, але може майже не користуватися їми?

Дослідники Есс та Дьюк[46] запропонували, що онлайн-класи та спільні робочі групи можуть бути корисними для того, щоб збільшити кількість людей, які розмовляють іноземною мовою, і охопити складнощі культури спілкування онлайн. Тим не менш, було досліджено, що підручники залишаються переважаючим авторитетом у процесі вивчення іноземної мови, і що Інтернет - інструменти здебільшого розглядаються як джерела інформації, а не як засоби комунікації чи платформи для освітнього процесу.

Коротко розглянемо кожен з технологій.

Електронна пошта або група електронної пошти – Інтернет-сервіс для обміну письмовими повідомленнями між користувачами. На основі електронної пошти можуть бути організовані телекомунікаційні проекти на основі обміну інформації між учасниками.

Методологічний потенціал електронної пошти та електронної пошти групи висвітлювалися різними дослідниками. В результаті були розроблені методики реалізації мовних телекомунікаційних проектів, спрямованих на розвиток навичок письма учнів і студентів, а також формування їх соціокультурного і міжкультурної компетенції.

Вікі, блоги/фотоблоги та подкасти (і його відео-втілення, водкаст) несуть потенціал доповнення, покращення та додавання нових вимірів співпраці до багатьох веб-орієнтованих на медичну/медичну освіту, CPD (безперервний професійний розвиток) та дослідницьких послуг, які зараз в існуванні. Вони пропонують безліч унікальних і потужних функцій обміну інформацією та спільної роботи. Вони також дають користувачам додаткову перевагу – зменшити технічні навички, необхідні для використання цих функцій, дозволяючи користувачам зосередитися на інформації та спільних завданнях самостійно з невеликими перешкодами для доставки. Така технологія відома як «прозора технологія» [], оскільки користувач може більше зосередитися на навчальній задачі, «бачивши крізь» технологічне середовище, в яке він занурений. Проаналізуємо кожен інтернет-проект окремо.

Вікі — це спільний веб-сайт, вміст якого може редагувати будь-хто, хто має до нього доступ. Можливо, найкращим прикладом сучасної вікі є «Вікіпедія – Вільна енциклопедія» []. Вікі, і зокрема Вікіпедія, є перспективним принципом, який може істотно трансформувати інформаційну епоху Інтернету; вони значно зросли в популярності за останні роки []. Для обговорення цікавого веб-феномену вікі організуються і проводяться спеціальні конференції. Вікі можуть використовуватися як джерело для отримання інформації та знань, а також як метод віртуальної співпраці, наприклад, для обміну діалогом та інформацією між учасниками групових проєктів, або щоб дозволити учням брати участь у навчанні один з одним, використовуючи вікі як спільне середовище для створення своїх знань або для того, щоб стати частиною віртуальної спільноти практики.

Пов'язаною технологією обміну інформацією в Інтернеті є «блог»[]. Блог (WeBLOG) — це веб-сайт, який містить датовані записи в зворотному хронологічному порядку (самі останні) щодо певної теми. Функціонуючи як онлайн-журнал, блоги можуть бути написані однією особою або групою учасників. Записи містять коментарі та посилання на інші веб-сайти, також можуть бути включені зображення, а також засоби пошуку.

Оскільки блоги залучають людей до обміну знаннями, роздумів та обговорень, вони часто залучають велику аудиторію читачів. Вони також можуть породити об'єднання невеликих віртуальних груп людей, зацікавлених у спільному конструюванні знань навколо спільної теми в межах спільноти практики.

Стандартні функції блогу включають легке розміщення, архів попередніх публікацій та окрему веб-сторінку для кожної публікації в блозі з унікальною URL-адресою. Остання функція полегшує встановлення посилань і організацію вмісту в одному блозі та із зовнішніх сайтів [50]. Опублікувати клінічну фотографію з цифрової камери безпосередньо в блог після оптимізації та додавання коментарів блогера можна також одним натисканням кнопки за допомогою, наприклад, безкоштовного продукту

Google під назвою Picasa []. Більше того, доступне в даний час покоління мобільних телефонів 4G, оснащених камерами з роздільною здатністю 2+ мегапікселів, може миттєво публікувати фотографії високої роздільної здатності у фотоблогах/моблогах (мобільних блогах) для потенційно всесвітньої аудиторії в Інтернеті [].

Веб-форум – розділ сайту, розроблений для користувачів мережі для обговорення будь-яких питань. У своєму дослідженні А.К. Черкасов [] розробив методологію розвитку соціокультурних навичок учнів на основі веб-форуму. Аналіз цього дослідження та інших досліджень приводить до висновку, що на основі веб-форуму ми можемо розвивати навички письма та читання, а також компоненти соціальної компетентності. Втім, треба зазначити, що веб-форум трохи вийшов з фавору після розвитку технології блогів, що має додаткові технологічні можливості.

Подкасти та m-Learning (мобільне навчання) Суть подкастингу полягає в створенні контенту (аудіо чи відео – водкасти) для аудиторії, яка хоче слухати, коли хоче, де хоче та як хоче [46]. Користувачі можуть слухати подкасти та дивитися водкасти на своєму комп'ютері (наприклад, за допомогою Windows Media Player) або завантажувати на смартфон та слухати/дивитися в дорозі/в будь-якому місці, що ідеально підходить для учнів, адже молодь любить слухати аудіо у будь-якій ситуації.

Подкасти вже використовуються в навчальних програмах шкіл. Менг описує багато освітніх застосувань подкастингу та відеокастингу, зокрема: записи лекцій для тих студентів, які не можуть відвідати лекцію особисто; аудіозаписи змісту підручника за розділами, які дозволяють учням «читати» або переглядати тексти під час ходьби.

Таким чином, інструменти Web 2.0, які обирають вчителі, дуже прості у використанні, і ця простота використання, здається, є ключовим фактором у рішенні використовувати будь-який індивідуальний інструмент.

Характерною особливістю нинішнього покоління технологій є відносна легкість, з якою користувачі можуть створювати продукти та віртуальні

простори. Від вчителів, які створюють віртуальні класи для підтримки викладання та навчання, до плавного спілкування між учнями, вчителями та батьками до учнів, які займаються онлайн-діяльністю, до змішування продуктів із різних програм, адже саме навчання користуватися технологією рідко було центром цієї діяльності. Також не витрачалося багато часу на вхід на сайти, на розробку просторів або на «декоративні» аспекти створення продуктів. Насправді багато вчителів повідомили, що не використовують інструменти Web 2.0, які не можна вбудувати у їхні власні віртуальні простори, вимагають складного входу в систему або мають будь-який інший тип перешкод для використання. Викладачі використовують інструменти Web 2.0 для просування нових шляхів спілкування між викладачами, студентами та громадою, які можуть зміцнити спільноту учнів.

Коли завдання є значущим і підтримує цілі навчання, інструменти Web 2.0 використовуються для розширення спілкування (а не лише поширення інформації) таким чином, щоб зміцнити освітню спільноту та допомогти зосередити розмову в класі та поза класом. з питань і тем, які підтримують і поглиблюють навчання.

Оскільки мережевий характер Web 2.0 починає розмивати наші традиційні кордони між школою/дімом, державним/приватним або молодіжним/дорослим культурою, це створює нові виклики.

Технології Web 2.0 докорінно змінюють і перебудовують багато аспектів комунікаційного циклу: людей, з якими спілкуються вчителі, учні та батьки; як вони спілкуються; про що вони спілкуються; і де і коли вони спілкуються. Ці поточні процеси висувають на перший план захоплюючі можливості та нові виклики для освітян. Оскільки школи використовують ці технології для створення спільнот, старі кордони між державним і приватним, у школі та поза школою, а також молодіжна культура та культура дорослих тануть і перекреслюються[46].

Наведемо приклади відомих та популярних інструментів Web 2.0 для вивчення іноземної мови. Першою хочеться згадати Padlet, віртуальну дошку

оголошень, яку можна використовувати різними способами залежно від творчості вчителя. На відміну від справжніх дошок оголошень, padlet дозволяє учням розміщувати наклейки мультимедійні елементи. Викладачі та студенти також можуть експортувати «цифрову стіну», яку вони створили, у різних форматах формати, включаючи pdf, зображення тощо, а також поділіться ними через сайти соціальних мереж.

Quizlet - це сервіс для швидкого створення тестів, які допоможуть запам'ятати будь-який матеріал у різний спосіб (на слух, написання і т. д.). Для цього ми додаємо до Quizlet слова, які хочемо потренувати, та картинки до них для кращого запам'ятовування.

Ще один із найвідоміших сервісів для викладачів – це Kahoot. Він дозволяє створювати інтерактивний контент для залучення учнів, використовувати його як у класі, так самостійної роботи слухачів. Має зрозумілий інтерфейс, сучасний дизайн активностей, що створюються, 4 варіанти інтерактивності для навчальних закладів: вікторина (quiz), гра з перемішаними відповідями (jumble), обговорення (discussion), опитування (survey). Ресурс дозволяє поділитися посиланням на тест на сайті чи соціальних мережах, створену вікторину можна пройти безпосередньо через мобільний додаток або на сайті сервісу. Плюсом також є інтерактивний режим, коли у режимі реального часу учні бачать, як проходить гра та хто перемагає та можливість дублювати та редагувати тести, що дозволяє вчителю заощадити багато часу.

Ще одним популярним веб-проектом є Wordwall. Wordwall є багатофункціональним інструментом для створення як інтерактивних, так і друкованих матеріалів. Більшість шаблонів доступні як в інтерактивній, так і друкованій версії.

Звичайно, слід зазначити Voxorop. Це веб-аудіоінструмент, який дозволяє користувачам записувати свою промову на задану тему. Вчителі можуть використовувати цей інструмент спеціально для обговорень. Це цікавий інструмент для розвитку Однією з нових тенденцій в освіті сьогодні

є використання Facebook не лише для соціальних мереж, але й у освітніх цілях загалом також для викладання англійської як іноземної/другої мови, зокрема. Як відомо, Facebook є найбільшою соціальною мережею у світі з понад мільярдом з половиною активних користувачів щомісяця. Це може бути пов'язане з тим, що Facebook оснащений рядом функцій і додатків, які роблять привабливим його використання у сфері освіти, а саме такі додатки, як дошки оголошень, шкала часу, обмін миттєвими повідомленнями, електронна пошта, розміщення фотографій і відео, вкладення файлів, завантажуваних програм і подібне. Вони можуть доповнити освітні функції Facebook і допоможуть викладачам будь-де спілкуватися з учнями в будь-який час і де завгодно. Ця тенденція зумовила наступне: процес навчання перетворився з навчання в класі на навчання поза класом. Так учні можуть підтримувати взаємозв'язок між членами групи за допомогою ефективних групових комунікацій та дискусії, розвитку мовленнєвих навичок учнів з використанням записаних голосом відповідей на задану тему обговорення. Інші учні також можуть прослухати ці голосові записані відповіді своїх однокласників. Це також може сприяти участі тих учнів, які соромляться або не бажають брати участь в обговореннях у класі.

Facebook може допомогти студентам розширити вивчення іноземної мови у веселій формі і мотивуючим способом. Facebook, з іншого боку, може допомогти зберегти теми, згруповані в одному місці, що полегшує процес читання і вони можуть самостійно контролювати довжину своїх постів. Вони можуть прикріпити посилання, обмінюватися фотографіями та відео, надсилати приватні повідомлення, додавати нотатки або легко синхронно спілкуватися онлайн. Facebook надає студентам можливість ефективно презентувати свої ідеї, вести онлайн-дискусії та співпрацювати. Ще одна перевага використання Facebook у навчанні полягає в тому, що для учнів з обмеженими можливостями або для тих, хто дуже переймається про те, щоб не зробити помилки в письмовій формі, соціальні мережі в Інтернеті можуть стати для них величезною допомогою.

Таким чином, можна сподіватися, що такий зсув допоможе новим поколінням набути навичок 21-го століття, що вимагає необхідності розширення можливостей підходів, орієнтованих на студента, за рахунок підходів, орієнтованих на вчителя. Поширення використання Facebook серед студентів і вчителів створило нову культуру навчання, надаючи вчителям інноваційні способи, які дозволяють учням активно залучатися до різних видів діяльності.

Ще одним ресурсом для розвитку соціокультурної компетенції є вебквести. Веб-квести стали дуже важливими в різних освітніх напрямках і отримали значну увагу вчителів і вихователів, коли вони були запропоновані професором Доджем[43]. Берні Додж, американський професор освітніх технологій в Університет штату Сан-Дієго, зосередився на проектуванні, впровадженні та оцінці комп'ютерного навчального середовища та створив модель навчання, яка отримала широке поширення.

Зараз вона використовується як ефективний Інтернет-освітній інструмент у школах, коледжах та університетах понад десятиліття та є одним з найбільших популярних і найефективніших Інтернет - проектів. Берні Додж визначив веб-квест ось так: дослідницька діяльність, у якій більшість інформації, яку використовують учні, взято з мережі. Веб-квести призначені для того, щоб добре використовувати час учнів, щоб вони вчилися зосереджуватися на використанні інформації, а не її пошуці, а також для розвитку критичного мислення учнів, навичок аналізу, синтезу та оцінки. Сам Додж розрізняв веб-квести на двох рівнях. Перший — короткостроковий веб-квест, навчальна мета якого для учнів – засвоїти знання та інтегрувати їх. Другий є довгостроковий веб-квест, метою якого розширення та уточнення знань. Крім того, веб-квест – це навчальна структура, яка використовує посилання до основних ресурсів у всесвітній мережі і справжнє завдання для заохочення та мотивації учням відповідати на відкриті запитання, розвиток індивідуальної експертизи та участь у груповому процесі, який намагається перетворювати нову інформацію на

більшу витончене розуміння. При використанні веб квеста, студенту показується багато тематичних матеріалів, які використовуються в реальному світі навчання і відображаються на їхніх метакогнітивних процесах. Учні також можуть працювати в групах, де вони можуть проаналізувати та опанувати певний аспект проблем. Таким чином, Додж пропонує учням заняття з методом, що розвиває глибше розуміння змісту в порівнянні із звичайним способом навчання. На думку дослідників, навчання за допомогою веб квестів має багато переваг. Спочатку, веб-квест сприяє ефективному використанню часу: учні користуються посиланнями, наданими вчителем і структуровано та ефективно шукають інформацію. Ще одна перевага використання веб-квестів у навчанні полягає в тому, що воно підтримує мислення вищого порядку. Студенти повинні читати, думати, аналізувати, синтезувати знайдену інформацію. Відповідно до них, Мадхукар вважає, що Інтернет як вивчення медіа мають позитивний вплив на навчання так як воно є джерелом інформації, надає незалежне та індивідуальне навчання, дає поглиблену мотивацію учням. Крім того, Сегерс і Верховен припускають, що веб-квест можна розглядати як метод, що допомагає організувати навчальний процес у відповідність з теорією діалектичного конструктивізму. Досліджуючи вплив веб-квесту на навчання в класах початкової школи в Нідерланди, Сегерс і Верховен проаналізували розмір ефекту навчання за допомогою Інтернету, як високий, оскільки він пропонує

структурований метод, за допомогою якого студенти можуть займатися з Інтернетом. Особливо ця структура принесла користь хлопцям, які дізналися більше за допомогою веб квесту на відміну від дослідження навчального середовища.

Однак Халлат[47] також визначає й декілька слабких місць даної техніки навчання. Він стверджує, що студентам повинні бути дані дуже чіткі напрямки веб-квесту щодо переходу за надійними посиланнями, вибраними за допомогою вчителів, щоб отримати нову інформацію. Є ймовірність, що учні не завершать свої роботи, якщо вони відволікатимуться

на інші цікаві та привабливі веб-сайти. Він також згадує, що студенти схильні відчувати нудьгу і не хочуть виконувати, якщо вони думають, що завдання дуже складні. Для того, щоб успішно впроваджувати технологію вебквестів, хочемо запропонувати наступні пропозиції щодо впровадження веб-квестів:

Вибирайте свій веб-квест з розумом.

Виміряти технологічні знання студентів.

Визначте попередні знання/розуміння змісту.

Оцініть наявність комп'ютерів.

Майте резервний план.

Максимізуйте час занять за комп'ютером.

Уточнюйте ролі учнів.

Продовжуйте працювати навіть після завершення роботи за комп'ютером.

Будьте в захваті від можливостей.

Мілсон досліджував участь студентів у веб-квестах. Його висновки показали, що студентам було важко оцінити цінність інтернет-джерел, оскільки вони воліли використовувати друковані ресурси для збору інформації. Спочатку учні організували свої дані за простими схемами, але вчитель зміг підвести учнів до більш змістовної організації. Дослідження Мілсона показало, що учні з різними здібностями були здатні виконувати завдання, орієнтовані на дослідження, але вони по-різному підходили до завдань. Вайнштейн припустив, що для того, щоб розвивати навички критичного мислення в учнів, вчителі повинні впроваджувати критичне мислення в шкільні предмети. Навчання навикам критичного мислення не повинно розглядатися вчителями як додатковий предмет. Навпаки, його слід включити в існуючу навчальну програму. Відоні та Меддукс порівняли формат вебквесту з основою критичного мислення, створеною Вайнштейном та Інститутом критичного мислення. Вони виявили, що формат вебквесту

відповідає шести ключовим елементам критичного мислення, запропонованим у фреймворку.

3.2 Особливості формування соціокультурної компетентності учнів в умовах Інтернет-проектів

Для дослідження впливу на формування соціокультурної компетентності школярів, ми проаналізували використання таких інтернет-проектів, як технології Web 2.0, вебквестів, Facebook тощо. Інтернет-ресурси, створені носіями мови та викладачами англійської мови, роблять можливим підвищити ефективність навчання іноземної мови. Крім того, учні вчаться переносити вже наявні знання іноземної мови на нові соціокультурні ситуації і проблеми, бачити протиріччя, маючи при цьому незалежність суджень. Більше того, вони отримують можливість сприймати природну форму мови, якій відповідає реаліям англомовних країн, підвищуючи при цьому їх компетенцію в лінгвістичному та соціально-культурному аспектах.

Нині набирає обертів популярність інтеграція інструментів соціальних мереж на основі серед тих, хто вивчає іноземні мови, оскільки інтернет надає їм можливість взаємодіяти автентичним способом, щоб поділитися своїми поглядами зі своїми однолітками, створювати профілі та розвивати стосунки в Інтернеті. Крім того, завдяки онлайн-залученням вони будують дружбу та співпрацюють з іншими. Використання завдань Web 2.0, які заохочують до інтерактивності, можуть стимулювати інтерес учнів і підвищувати їх мотивацію у вивченні мови.

Основна мета навчання культури іноземної мови полягає в тому, щоб учні отримали глибоке знання розуміння культурних рис, а не просто поверхове пізнання культури. Щоб учні стали міжкультурно компетентними, щоб вони могли оцінити їх міжкультурні перспективи вони повинні бути неупереджені до культур інших людей. В результаті учні заохочуються поміркувати над своїми подібностями та відмінностями, так само як і над подібностями та відмінностями своїх співрозмовників, щоб краще розуміти культуру один одного. Так як змодельована ситуація в класі була визнана недостатньою для вивчення культури, сайти соціальних мереж заповнюють цей розрив, надаючи можливість учням взаємодіяти зі своїми колегами у віддалених місцях. Студенти можуть виявляти схожі культурні аспекти один одного у віртуальному середовищі, що сприяє навчанню. Соціальні мережі можуть бути відповідною платформою для учнів для обговорення різних питань у будь-якій сфері, отримувати знання разом, оскільки вони можуть самостійно спланувати власний підхід до навчального темпу. Під час такого спілкування, учні відчують менше страху, коли висловлюють свою думку, оскільки немає напруги, подібного до того, який, як правило, переважає на очних заняттях.

У світлі наведених вище результатів це дослідження робить ряд корисних рекомендації щодо включення Facebook в академічний контекст. По-перше, оскільки використання Facebook було ефективним для покращення комунікаційних навичок учнів, викладачі повинні докласти зусиль, щоб інтегрувати Facebook у навчальний процес учнів, наприклад, запропонувати студентам використовувати Facebook для зв'язку з однолітками та навчальні матеріали з різних ресурсів. Це зумовлює необхідність навчальної діяльності, яка покращує отримання інформації через Facebook. У зв'язку з цим вчителям, які планують включити Facebook у своє навчання, рекомендується розробляти спільні навчальні заходи, які пропонують студентам обмінюватися інформацією на цільові теми через

платформу Facebook з однокласниками або іншими людьми, у тому числі з носіями англійської мови.

Хоча потенційний вплив вікі-технологій, блогів і подкастів на освіту у багатьох країнах є величезним, можливо, комбіноване використання цих трьох програм як «інструментів розуму» [38] може забезпечити найпотужніший досвід навчання. За даними досліджень «Інструменти розуму» діють як інструменти когнітивної рефлексії та розширення можливостей, які допомагають створити сенс за допомогою акту проектування баз даних знань [там же]. Зокрема, вікі та, меншою мірою, блоги дають можливість такої діяльності та активно залучають студентів до формування власних знань.

Бажаними результатами є використання таких технологій, щоб стимулювати учнів глибше залучатися до навчальних матеріалів, а також надавати спільні робочі простори для покращення співпраці між студентами. Як правило, багато вчителів вважають, що учні різного віку найкраще навчаються, коли вони занурені в культурно та соціально багате середовище, в якому можна досягти основ навчання. Крім того, коли студенти та однолітки прагнуть досягти одних і тих же цілей, вони схильні регулювати результативність один одного, що є позитивним результатом, який можна підтримати за допомогою спільних цифрових навчальних середовищ. Таким чином, поєднання вікі, блогів та технологій подкастингу може розкріпачити студентів і водночас об'єднати, створюючи динамічні навчальні спільноти.

Проте дослідження показали, що технологія є нейтральною до тих пір, поки вона не забезпечує зміст і втрачає свою ефективність, якщо її не використовувати систематично й систематично. Тому буде важливо ефективно продемонструвати, як викладачі успішно застосовують такі технології в контексті навчання в реальному часі та як можна розробляти, редагувати, повторно використовувати та обговорювати динамічний контент у віртуальній спільноті професійної практики. Також може знадобитися перенавчати учнів щодо їхньої участі в такому динамічному навчальному

середовищі, оскільки Альмер та його колеги [47] припускають, що старі моделі освіти залишили спадок. Багато учнів настільки зацікавлені в запам'ятовуванні того, що їм говорять вчителі, що їм може знадобитися певна підтримка, коли вони вперше намагаються спілкуватися з іншими за допомогою спільних технологій.

Вікі, блоги та подкасти відносно прості у використанні, що частково пояснює їх поширення. Зважаючи на вищезгадане визначення аудіювання, його специфічні риси та важливість розвитку навички сприйняття іншомовної інформації на слух, стає очевидним, що найефективнішим засобом навчання іноземної мови є саме автентичний матеріал, різновидом якого є сучасна інноваційна технологія – подкастинг. Їх вибухове зростання також пов'язано з тим, що існує багато безкоштовних і відкритих версій цих інструментів. Тому було б відносно легко реалізувати деякі або всі професії охорони здоров'я в освітньому середовищі. Як не парадоксально, але деякі їх недоліки також пов'язані з відкритістю та простотою використання. Оскільки практично будь-хто може редагувати, змінювати або іншим чином робити внесок у спільні веб-сайти, може бути важко судити про надійність і точність таких ресурсів. Хоча можна стверджувати, що сам процес співпраці веде до дарвінівського типу «виживання найрелевантнішого» [46, с. 223] вмісту на веб-сайті, правдивість цих ресурсів може бути забезпечена шляхом ретельного моніторингу, модерації та співпраці в закритому та безпечному цифровому програмному забезпеченні. формат. середовище. Для створення педагогічної бази даних щодо різних аспектів цих інструментів у контексті медичної освіти все ще потрібні емпіричні дослідження.

Отже, як вже було зазначено, багато досліджень було зосереджено на проблемі використанні інтернет- проєктів у розвитку соціокультурних умінь учнів. Проте, проблема визначення педагогічних умов розвитку соціокультурних умінь за допомогою сучасних Інтернет-технологій все ще існує. На основі теоретичного матеріалу, використовуючи методику спільне навчання та завдання на вирішення проблем, розкриємо, які педагогічні

умови потрібні для ефективного впровадження інтернет-проектів у освітній процес.

Першою педагогічною умовою розвитку соціокультурних умінь за допомогою сучасних Інтернет-проектів є розвиток ІКТ-компетенції учнів від початку навчального процесу. У науковій літературі є багато таких понять, близьких за своїм значенням до терміну ІКТ-компетенція (компетентність у сфері інформації та комунікаційних технологій). Відповідно до праць П.В. Сисоев та М.Н. Євстигнєєв [32, с.364], ІКТ-компетентність визначається як «вміння використовувати широкий спектр інформації та комунікаційні технології в процесі навчання іноземної мови та її культури». Розвиток ІКТ-компетентності учнів сприяє легшому засвоєнню знань та навичок використання блог-технологій, вікітехнологій, сервісів подкастів для обміну інформацією, синхронного та асинхронного спілкування, створення та обговорення навчального змісту на їх основі. Студенти, що демонструють відсутність знань та навичок ІКТ-компетентності, не можуть бути повністю залучені до класної роботи з реалізації Інтернет-проекту.

Методика викладання іноземної мови за допомогою засобів Інтернет-технологій освітлюється в багатьох останніх педагогічних працях. Аналіз цих робіт показує, що кожен використаний Інтернет-сервіс та Інтернет-технологія має свої дидактичні характеристики та функції. Дидактична характеристика сучасних ІКТ-технологій, основні якості, особливості окремих технологій, що відрізняють одну технологію від іншої, мають істотне значення для дидактики як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

Дидактичні функції визначаються як зовнішній прояв засобів ІКТ, що використовуються в навчальному процесі реалізації поставлених цілей. Зокрема, блог-технології можуть бути охарактеризовані як доступні для всіх користувачів Інтернету також вони характеризуються лінійною послідовністю майбутніх повідомлень і дозволяють використовувати мультимедіа. У цій технології автор і модератор - одна і та ж особа. Очевидно, що методи навчання аспектів мови, типів мовлення та культури, засновані на

особливостях Інтернет-технології, відрізняються різноманітністю дидактичних характеристик і функцій у різних Інтернет-технологіях. Наприклад, вікі-технологія дає змогу студентам створювати звичайний письмовий матеріал, тоді як технологія блогів дає змогу студентам створювати індивідуальний (не груповий) текст. Важливо враховувати дидактичність характеристики та функції кожної Інтернет-технології для розробки певного методу та окремого рішення навчального завдання. У цьому відношенні друга педагогічна умова у питанні розвитку соціокультурних навичок учнів за допомогою сучасних Інтернет-технологій – це врахування дидактичних характеристик та особливостей функціонування ІКТ.

У багатьох наукових роботах, присвячених використанню Інтернет-технологій у навчанні іноземної мови, важливе значення приділяється формуванню в учнів навичок командної роботи в процесі. Більшість інтернет-проектів вимагають взаємодії студентів у процесі створення спільного письма та його обговорення. У наукових працях це знайшло відображення в педагогічній технології під назвою «кооперативне навчання». Однією з умов впровадження технології є взаємозалежність учасників та їх об'єднання під час освітньої діяльності. Реалізація кооперативу навчання ґрунтується на таких загальних принципах:

- Учнівська група формується таким чином, щоб у ній були учні з різним рівнем володіння мовою, різним досвідом спільної навчальної діяльності, різної статі тощо. Такий спосіб формування групи створює умови для розвитку у кожного члена команди необхідних навичок у процесі спільної реалізації проекту.
- Кожна група отримує завдання, згідно з якими кожен член групи отримує особливу роль, щоб бути залученим в діяльності.
- Кожній групі дається серія завдань (текст, серія вправ, Інтернет-сайт, де проект треба розвивати).
- Члени групи отримують спільне бачення ситуації.

Особливістю педагогічної технології «кооперативне навчання» є те, що в процесі виконання завдання кожен учасник відповідає за свою частину роботи так само, як і за весь проект. Зрештою, оцінюється не індивідуальна робота кожного члена групи, а її результат їхньої співпраці. Отже, дана технологія дає змогу членам команди спілкуватися та співпрацювати, щоб досягати успіху у спільній роботі. Таким чином, третьою педагогічною умовою вважається використання педагогічної технології «кооперативне навчання» у процесі реалізації Інтернет-проекту.

Розробляючи методику розвитку соціокультурних навичок, важливо враховувати можливість побудови хибних стереотипів та узагальнень щодо учасників міжкультурних контактів. Про важливість розробки ідеї культурного різноманіття згадували багато вчених, які підривали конструкт «мовний мовець» як ідеальний тип мовної та культурної норми. Якщо ігнорувати це питання в процесі навчання іноземної мови та її культури, це може призвести до формування хибних стереотипів і узагальнення. Дані дослідників доводять, що участь у міжнародному Інтернет-проекті не може служити гарантією забезпечення оволодіння соціокультурною компетентністю. Негативне ставлення до культури, спілкування має місце при оцінці реальності іноземної культури у зв'язку з особистими цінностями, прийнятими в культурі країни походження учня. Такі негативні результати формування стереотипів та узагальнення свідчать про те, що слід шукати шляхи розв'язування проблемних завдань Вони віддані виченю культури та спрямовані на пошук, аналіз та обговорення ефективної реалізації Інтернет-проектів, що сприяють розвитку соціокультурної навички. Виділяють три основні типи завдань: 1) пошуково-ігрові 2) пізнавально-пошукові та 3) когнітивно-дослідницькі. Завдяки пізнавальним та комунікативним здібностям учнів, можна використовувати пізнавально-пошукові, а також навчально-дослідницькі завдання, завдання та проекти, присвячені вивченню культури іншої країни. Всі ці види завдань реалізуються для підтримки цілей навчання студентів у сфера вивчення культури за допомогою іноземної мови:

□ Розвиток неупередженого підходу до навколишнього мультикультурного світу

□ Багатодисциплінарне двомовне та полікультурне навчання учнів рідною мовою та іноземною мовою

□ Розвиток багатофункціональних соціокультурних компетенцій, включаючи ідеї спільного вивчення культур спільноти та навички міжкультурного спілкування, а також соціокультурної стратегії, що дозволяють подолати інформаційні прогалини

□ Розвиток навичок аналізу, класифікації та систематизації, групування матеріалів, присвячених вивченню культури

□ Розвиток навичок опису рідної культури

□ Викладання технологій культурної дискримінації і стійкість до культурної агресії, стійкість до культурного вандалізму

□ Організації уюв для соціокультурної творчої праці.

Під час виконання та використання пізнавально-пошукових завдань розвивати міжпредметну та іншомовну комунікативну компетентність учнів ,після чого учні зможуть виконувати більш складні освітні проекти, присвячені культурознавству.

Тому питанню вивчення культурології присвячена як четверта педагогічна умова розвитку соціокультурних умінь учнів за допомогою засобів Інтернет-технологій.

П'ята педагогічна умова розвитку соціокультурних навичок учнів за допомогою Інтернет-технологій - це алгоритм навчання, де функціонують викладач і учні, детально наведені на кожному етапі їх діяльності.

Специфіка використання Інтернет-ресурсів у процесі вивчення іноземної мови полягає в двосторонньому характері навчального процесу - як на уроках під керівництвом учителя, так і в позаурочній діяльності учнів. Це може дати змогу студентам знати про порядок командної роботи під час роботи над Інтернет-проектом. Якщо не зробити це, вони не будуть приділяти достатньо уваги або можуть повністю ігнорувати окремі аспекти

мови. Тому п'ятою педагогічною умовою вважається покроковий алгоритм навчання розвитку соціокультурних навичок учнів за допомогою Інтернет-технології.

Отже, розвиток соціокультурних навичок за допомогою сучасних Інтернет-проектів може бути успішним, якщо будуть враховані педагогічні умови. Слід зазначити, що виокремлено та обґрунтовано педагогічні умови розвитку соціокультурних умінь за допомогою Інтернет-технологій.

Такі технології спрямовані на розвиток полікультурного суспільства, вони допомагають вирішувати різні соціокультурні конфлікти, приймати оптимальні рішення. Загальна сутність соціокультурних інтернет-проектів може бути визначена як інноваційна система методів виявлення та реалізації можливостей соціокультурної системи та отримання при цьому оптимального соціокультурного результату.

Висновки до розділу 3.

Вчителі, особливо вчителі мови, стають дедалі більше зацікавленими та захопленими інтеграцією інтернет-проектів у свої навчальні середовища. Інструменти Web 2.0 можуть створити більш орієнтоване на учня мовного середовища, оскільки вони дозволяють учням стати творцями власних знань, а не пасивних одержувачів. Вчителі мови почали розуміти, що інструменти Web 2.0 надають можливості збагатити та підтримати навчання своїх учнів. Проте їм доводиться вибирати найбільш відповідні з цих інструментів, більшість з яких є у вільному доступі в Інтернеті. Вони можуть стати корисними для викладання іноземної мови в руках творчих і добре обізнаних вчителів мови. Тому дуже важливо підвищити обізнаність вчителів мови щодо вибору відповідних інструментів Web 2.0 і направляти їх, як інтегрувати ці інструменти у власне середовище навчання мови. Але слід не забувати, що сама технологія не гарантує успіху у вивченні мови. Ми бачили багато невдалих результатів в історії викладання мови, незважаючи на великі

інвестиції в оснащення середовища для вивчення мови середовища з високотехнологічними пристроями в очікуванні успіху. Так само, Web 2.0 інструменти не можна розглядати як магічне рішення проблем, з якими стикаються викладачі іноземної мови. Ключ до успішного використання технологій в викладанні мови полягає не в апаратному чи програмному забезпеченні, а в «людському програмному забезпеченні» – нашій людській здатності як вчителя планувати, проектувати та здійснювати ефективну освітню діяльність. Технологія може бути ефективною і корисною у середовищі викладання та вивчення мови в руках компетентних викладачів. Розглядаючи питання про використання Web 2.0 у мовній освіті, вчителі повинні спочатку вирішити, чи обрані інструменти служать для досягнення цілей уроку мови і чи відповідають вони педагогічним потребам навчальної ситуації. Якщо ці два критерії буде враховано та дотримано, інструменти Web 2.0 можуть допомогти створити більш комунікативне та спільне середовище для викладання та навчання мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Звернення до проблем формування соціокультурної компетентності приводить нас до аналізу методики викладання іноземної мови. Враховуючи той факт, що сучасна соціокультурна ситуація у світі знайшла відгук в українському суспільстві, з'явилися нові можливості та перспективи співпраці із зарубіжними країнами, що сприяє розвитку діалогу культур, взаємодії та розумінню інших культурних цінностей. Цей аспект стає визначальним при формуванні соціокультурної компетентності учнів на уроках англійської мови в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі. Таким чином, формування в учнів соціокультурної компетентності, як елементу комунікативної компетентності, є пріоритетом при навчанні англійської мови. У зв'язку з введенням соціокультурного компоненту у вивчення іноземних мов гостро постає проблема автентичності мовного середовища. Остання досягається за допомогою застосування автентичних текстів як одиниці спілкування. Знайомлячись із інформацією країнознавчого

та культурологічного характеру, учні засвоюють особливості іншої культури й, аналізуючи їх, вчаться краще розуміти власну культуру.

Вивчаючи й уточнюючи процес формування соціокультурної компетентності за допомогою Інтернет- проєктів, ми прийшли до необхідності вироблення рекомендацій, які відповідали б вимогам підготовки учнів.

Аналіз становлення та розвитку уявлень про досліджувану проблему показав, що в педагогіці та психології приділяється недостатньо уваги такій формі навчання та виховання, як заняття за допомогою комп'ютерних технологій та розвитку на них соціокультурної компетенції учнів, що підкреслює недостатню розробленість проблеми та актуальність нашого дослідження.

Вивчення психолого-педагогічних досліджень з проблеми використання комп'ютерних та мультимедійних технологій на заняттях гуманітарного профілю та розвиток за їх допомогою соціокультурної компетенції дозволило більш повно та опукло розкрити зміст понять «соціокультурна компетенція» як складної інтегральної особистісно-діяльнісної характеристики, властивої сучасній людині - учаснику діалогу культур, що включає у собі мотиваційний, інтелектуальний і самоорганізуючий компоненти і відбиває сукупність особистісних якостей і здібностей, соціокультурних знань і ключових умінь, необхідні її формування, у процесі творчої та дослідницької діяльності із застосуванням комп'ютерних мультимедійних технологій; «соціокультурний Інтернет-проєкт», під яким ми розуміємо спільну творчу та дослідницьку діяльність учнів - представників різних культур, організовану з урахуванням комп'ютерних і мультимедійних технологій, що має загальну проблему, мету, узгоджені методи і способи розв'язання проблеми, спрямовану досягнення спільного результату з його наступної комп'ютерної презентацією.

Проте слід не забувати, що у процесі вивчення іноземної мови важливо враховувати вікові особливості вихованців. Оскільки роль спілкування

особливо важлива у навчанні іноземних мов, особливе значення має повага до вікових особливостей: педагогічне спілкування на уроці іноземної мови та поза ним має відповідати вимогам, оптимальним для цього віку.

Основна ідея соціокультурного Інтернет-проєкту - активізація розумової діяльності учнів, оновлення навчально-пізнавальної діяльності, розвиток самостійності та креативності в отриманні знань. Необхідність впровадження цієї технології підтверджується такими педагогічно-дидактичними сентенціями: необхідно дати учням можливість самостійно і творчо мислити та розв'язувати потенційні проблеми; мова має бути засобом міжкультурної взаємодії, за допомогою якого учні знайомляться з регіональними проблемами; сприяння інтеграції культур в інтерактивний діалог з єдиною метою пізнання іншої культури, а також самих себе та своєї культури через призму нової культури.

Метою застосування комп'ютерних технологій є розвиток соціокультурної компетенції учнів, розвиток ключових умінь, необхідних для участі в соціокультурних Інтернет-проєктах, підвищення рівня їх мотивації, творчих здібностей, прагнення до саморозвитку та самореалізації своїх творчих можливостей в умовах комп'ютеризованого соціокультурного суспільства.

Важливо, що соціокультурні Інтернет-проєкти - це інтерактивна взаємодія, в якій учні виконують різні соціальні ролі, виступаючи у вирішенні проблем. Основою цієї технології є розвиток пізнавальних умінь учнів, вміння самостійно конструювати свої соціокультурні знання, вміння орієнтуватися в інформаційному соціокультурному просторі, розвиток критичного мислення. Уміння орієнтуватися в інформаційному соціокультурному просторі є найважливішим у сучасному світі, оскільки передбачає інтеграцію знань та умінь із різних галузей науки, техніки та техніки.

Таким чином, можна констатувати, що соціокультурний Інтернет-проєкт- це спільна творча дослідницька діяльність учнів - представників

різних культур, організована на основі комп'ютерних та мультимедійних технологій, яка має спільну проблему, мету, узгоджені методи та рішення. досягти спільного результату з його подальшим комп'ютерним представленням. Підвищенню ефективності розвитку соціокультурної компетенції в умовах Інтернет - проектів сприяють забезпечення таких педагогічних умов, як: розвиток високого рівня мотивації учнів, що виражає підвищення інтересу та пізнавальної активності учнів до тем Інтернет – проектів та створення комфортного психологічного клімату; навчання та виховання у співпраці, що виражаються в рівних партнерських відносинах учнів та педагогів; організація самостійної творчої та дослідницької діяльності учнів у соціокультурних Інтернет - проектах.

Велику роль у використанні технології соціокультурних Інтернет-проектів відіграє вчитель, адже саме в проектах реалізується новий стиль викладання та навчання - навчання у співпраці, яке полягає у рівноправному партнерстві викладача та учнів. Роль вчителя полягає у забезпеченні реальних умов для свободи та відповідальності учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Бойчук П. М., Борбич Н. В. Модель формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2013. № 1. С. 35–44.
3. Бирюк О.В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчання читання англомовних публіцистичних текстів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. 2006. 24 с.
4. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навчальний посібник. К. : Знання, 2011. 206 с.
5. Верещагін Є. М., Костомаров В. Г. Мова і [культура](#). М.: МГУ, 2001р. - 348 с.
6. Генсицкая Э. А. Роль социокультурной компетенции в овладении иностранным языком / Э. А. Генсицкая // Журнал : Вестник науки и образования. Секция : Народное образование. Педагогика. – 2014. – С. 1–6.
7. Голуб І. Ю. Формування у майбутніх перекладачів соціокультурної компетенції у процесі вивчення німецької мови після англійської: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Іванна Юріївна Голуб. – К., 2010. – 210 с.
8. Гордієнко Н. М. Особливості формування соціокультурної компетенції у студентів немовних спеціальностей за допомогою сучасних інформаційних технологій / Н. М. Гордієнко // Журнал : Філологічні науки. Секція : Методика викладання мови і літератури. – Національний Технічний Університет України «Київський Політехнічний Інститут». – 2013. – С. 1–3.
9. Григорьева Н. Н. Формирование межкультурной компетенции старшеклассников : На материале изучения иностранных языков : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Казань, 2004. 26 с.

10. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
11. Заморская Т. В. Психолого-педагогические особенности совершенствования профессиональной компетентности педагогов-психологов в условиях ИПК : Учеб.-метод. пособ. Тамбов : ТОИПКРО, 2003. 51 с.
12. Зеня Л. Я. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі : Лекційнопрактичний курс : Посібник. – Горлівка : Видавництво ГДПМ, 2008. 340 с.
13. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах. // Іноземні мови. 2010. № 3. С. 3–11.
14. Колодько Т. М. Спрямування іншомовної соціокультурної компетенції майбутніх вчителів іноземних мов на міжкультурне спілкування у процесі професійної підготовки // Рідна школа. – 2006. – № 7. – С. 38–39.
15. Квасова О. Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь : Навчальний посібник. К. : Ленвіт, 2009. 119 с.
16. Маркобок Ю. В. Використання автентичних матеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетенції старшокласників на уроках англійської мови / Ю. В. Маркобок // Журнал : Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1 (45). – Частина I. – С. 137–144.
17. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник / О. Б. Бігич та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
18. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2011. 344 с.
19. Московчук О. С. Формування соціальної компетентності студентів вищих педагогічних навчальних закладів в умовах студентського самоврядування : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 011 Освітні, педагогічні науки. Вінниця,

2020. 20 с.

20.Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-уклад. Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2009. 176 с.

21.Навчальні програми з іноземних мов¹ для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 29.11.2020)

22.Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. 2002. № 33. С. 45-48.

23.Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. // Іноземні мови. 2010. № 2. С. 11–18.

24.Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Под ред. Е.С.Полат.- М., АСАДЕМА, 2002

25.Обучение основам демократического гражданства и социального единства. Жан-Мари Хейд, для Совета Европы, октябрь 1999. URL: <http://www.linguanet.ru/EYL/site4rus/linpol.htm>.

26.Операйло С. Зміст інтегративно-культурологічного освітнього процесу / Сергій Операйло // Шлях освіти. 2006. № 3. С. 35 – 37.

27.Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М.: Просвещение, 1991. 223 с.

28.Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: готовимся к диалогу культур : Пособие для учителей. Минск : Лексис, 2003. 184 с.

29.Пассов Е. И., Кузовлева Н. Е. Урок иностранного языка. Ростов н/Д : Феникс; М. : ГлоссаПресс, 2010. 640 с.

30.Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>

- 31.Редько В.Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов учнів початкової школи: лінгводидактичний аспект / В.Г.Редько // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць/ [ред. кол.; голов. ред. – О.М.Топузов]. К.: Педагогічна думка, 2017. Вип.18. 282 с.
- 32.Сафонова В. В. Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях. М. : Еврошкола, 2004. 236 с.
- 33.Сысоев П. В., Евстигнеев М. Н. Использование новых учебных Интернет-технологий в обучении иностранному языку (на материале культуроведения США) // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. 2008. № 2. С. 363–371
- 34.Тимофеев В. А. Імерсійний метод під час викладання іноземних мов на мовних курсах. Young Scientist. 2017. No 9 (49). С. 411–415.
- 35.Черноморова О. Н. Индивидуально-психологические и возрастные особенности студентов при обучении иностранному языку / О.Н.Черноморова // Журнал : Известия Южного федерального университета. Технические науки. Секция : Народное образование. Педагогика. – 2011. – С. 143–150.
- 36.Berardo S. The use of authentic materials in the teaching of reading / S. Berardo // The Reading Matrix. – 2006. – №6 (2) – P. 60–69.
- 37.Brumfit C. J. Function and structure of a state school syllabus for learners of second or foreign languages with heterogeneous needs. In: C. J. Brumfit (Ed.) General English Syllabus Design. Curriculum and syllabus design for the general English classroom. Oxford : Pergamon Press, British Council, 1984. P. 75–83.
- 38.Fantini A. [Electronic resource] About Intercultural Communicative Competence: a construct / A.Fantini // School for International Training. Brattleboro, Vermont, USA. URL: http://www.sit.edu/SITOccasionalPapers/feil_appendix_e.pdf 2010 (дата звернення: 29.26.2021)
- 39.Feng J.Using Web 2.0 to Design Meaningful Language Learning Environments

40. Hofstede G. Cultural differences in teaching and learning. *International Journal of Intercultural Relations*. 1986. Vol. 10. Issue 3. P. 301–320. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(86\)90015-5](https://doi.org/10.1016/0147-1767(86)90015-5)
41. How teens do research in the digital world URL: <https://www.pewresearch.org/internet/2012/11/01/how-teens-do-research-in-the-digital-world/> (дата звернення: 29.26.2021)
42. Internet Technology-Based Projects in Learning and Teaching English as a Foreign Language at Yakutsk State University URL: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/845/1795>
43. March T. [Electronic resource] The 10 Stages of Working the Web for Education. – Access mode : – <http://tommarch.com/writings/10-stages/> (дата звернення: 29.05.2021)
44. Moser, A. “Using mini Webquests to upgrade your language teaching.” ChollaKOTESOL Regional Conference: “Upgrading the English Classroom.” URL: <http://members.aol.com/adrmoser/esl.html> (дата звернення: 29.06.2021)
45. Raine P. A Discussion of the Notional-Functional Syllabus. Unpublished manuscript. Birmingham : University of Birmingham, 2010. 26 p. URL: <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-artslaw/cels/essays/sylabusandmaterials/rainenotfunc.pdf>
46. Richards J. C. Curriculum Development in Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667220>
47. Rowe S. Using Web 2.0 Technologies for Collaborative Learning in Distance Education—Case Studies from an Australian University *Future Internet* 2012, 4, 216-237
48. Using Web Quests in teaching and learning English A. Almer URL: https://www.academia.edu/29066625/Using_Web_Quests_in_teaching_and_learning_English (дата звернення: 29.06.2021)
49. Valdman A. Communicative Use of Language and Syllabus Design. *Foreign Language Annals*. 1978. № 11. P. 567-578. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.1978.tb00728.x>

50. Wilkins D. A. Notional Syllabuses. A Taxonomy and Its Relevance to Foreign Language Curriculum Development (ELT). Oxford : Oxford University Press, 1976. 102 p.

51. Zakirova, L.R., Yashina, M.E. & Kazachkova, M.B. (2019). Formation of senior students' sociocultural competence by means of blog technology. 3C TIC. Cuadernos de desarrollo aplicados a las TIC. Special Issue, October 2019, 140-151.